

Sjukvård först!

Budget 2026

Med plan för 2027–2028

Västra Götalandsregionen

Sverigedemokraterna

Sverigedemokraterna ägnar sig inte åt överbudspolitik, utan verkar för en ansvarstagande och långsiktigt hållbar ekonomisk politik som skapar stabilitet och tillväxt.

Sverigedemokraternas regionpolitiska program, 2024

Gruppledarens förord

Att ta ansvar för våra invånares skull.

Vi sverigedemokrater i Västra Götalandsregionen kommer i denna budget att fortsätta vårt enträgna arbete med att använda våra skattepengar till regionens lagstadgade kärnuppdrag, inte plakatpolitik. Vi säger Sjukvård Först.

Om och om igen skyller det S-styrda minoritetsstyret regionens dåliga ekonomi på att regeringen inte skickar tillräckligt med pengar. Sverigedemokraterna anser att först måste regionen säkerställa att skattemedel används korrekt, mer ändamålsenligt och effektivt. Regionen bör alltså se till om vi gör det vi ska göra innan man riktar sina giriga händer mot "SD-regeringen".

Våra invånare i Västra Götaland har rätt till den bästa vården men inte bara det, de ska även få den i tid. Det är den röda tråden som funnits med i alla Sverigedemokraternas budgetförslag den här mandatperioden. I år, när ekonomin nu börjar stabilisera sig, gör vi en episk satsning på att korta vårdköerna i regionen med en egen "kömiljard". Vi sätter hälso- och sjukvården högst på vår agenda, "Sjukvård Först".

Att år efter år lägga stora summor, på onödiga och i många fall totalt verkningslösa projekt är inte vad våra invånare varken vill ha eller behöver. Sverigedemokraternas budget satsar på det som gör skillnad och är viktigast för invånaren, liv och hälsa.

Vården måste vara där våra invånare behöver den, centraliseringsvågen måste få ett stopp. Alldeles för många mottagningar och sjukhus har lagts ner, centraliserats och försvunnit under den här mandatperioden. Till exempel närsjukhus i Fyrbodal, akutmottagningen i Lidköping, öppna jourmottagningar i Falköping och Mariestad, nytt sjukhus på Hisingen, gynmottagning i Kungälv och listan bara fortsätter. Vissa föreslagna förändringar har vi satt stopp för. Vi kommer fortsatt kämpa för en god spridning där den allmänna vården är nära invånarna. Vi säger Sjukvård Först.

Ett förord rymmer inte allt, det finns mycket mer vi vill säga och som vi vill berätta om. För att nämna några få är vi stolta över att vi snart är i mål med införandet av äldremottagningar inom primärvården. Vi är stolta över att ha värnat tillgången till varmvattenbassänger för en bättre eftervård, rehab och förebyggande behandling. Allt fler stödjer vårt förslag om att införa organiserad provtagning för bröstcancer för kvinnor över 74 år. Att gratis TBE-vaccin för barn i treårsåldern införs, självklart fortsätter vi kämpa för att det ska gälla alla barn och unga, inte bara treåringar, vi tänker på barnens bästa.

Ta väl hand om er själva och ta hand om varandra.
Vi finns här för er.

Med vänliga hälsningar,

Håkan Lösnitz

Gruppledare Sverigedemokraterna
Västra Götalandsregionen

1.	Inledning	3
2.	Hälsa- och sjukvård	4
	Strategi för hälso- och sjukvården.....	5
3.	Regional utveckling	12
4.	Infrastruktur och kollektivtrafik	16
	Trafikförsörjningsprogram för Västra Götaland.....	16
5.	Kultur	22
6.	Västra Götalandsregionens lednings- och stödfunktioner	24
	Regionstyrelsen	24
	Fastigheter.....	25
	Stöd, service och försörjning.....	26
	IT och digitalisering.....	27
	Säkerhet och beredskap.....	28
	Ekonomi, mål och uppdrag för Västra Götalandsregionens lednings- och stödfunktioner	29
7.	Västra Götalandsregionens medarbetare	29
8.	Västra Götalandsregionens ekonomi	33
	Ekonomisk utblick.....	33
	Skatteintäkter och statsbidrag	34
	Demografiutveckling	34
	Kapitalförvaltning	35
	Verksamheternas ekonomi och prioriterade utmaningar	35
	Fördelning av regionbidrag och satsningar under perioden	36
	Investeringar	42
	Pensionsåtagandet	42
	God ekonomisk hushållning	42
9.	Beslutspunkter	46

1. Inledning

Om budgeten och dess roll i styrmodellen

Budgeten är den medellångsiktiga prioriteringen och konkretiseringen av de måldokument och planer som regionfullmäktige har antagit. Budgeten förmedlar vidare den strategiska inriktningen för Västra Götalandsregionen (VGR) under den kommande treårsperioden och utgör ett underlag för operativa vägval i den fortsatta planeringsprocessen via uppdrag, detaljbudgetar och verksamhetsplaner.

Den budget regionfullmäktige antar utgör ramverket för regionens verksamhet. Budgeten anger inom vilka gränser verksamheten för det aktuella året ska bedrivas. Politiken väger ambitioner kring målsättningar och ekonomi gemensamt inom de områden regionen åtagit sig att bedriva verksamhet.

I del A i reglementen för nämnder och styrelser framgår förhållningssätt till olika ramverk. De anges i ordning utifrån dess relevans och aktualitet för verksamheten.

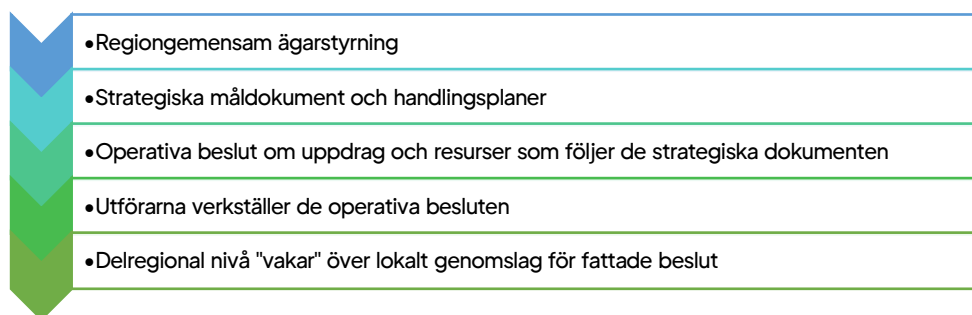
Styrelsen/Nämnden ska inom sitt verksamhetsområde

- a) följa vad som anges i lag eller annan författning.
- b) följa det fullmäktige i reglemente, i samband med budget eller i annat särskilt beslut har bestämt att Styrelsen/Nämnden ska fullgöra.
- c) verka för att fastställda mål uppnås och i övrigt följa givna uppdrag och angivna riktlinjer.
- d) följa de riktlinjer, rutiner och anvisningar som regionstyrelsen lämnar i sin roll att samordna och ha uppsikt över Västra Götalandsregionens verksamheter.

Den nya politiska organisationen

Utgångspunkten för den nya politiska organisationen var en tydligare styrning, färre regionala aktörer involverade samt renodlade ansvar och roller med syfte att skapa effektivitet, tydlighet, helhetsperspektiv och ökad synergi. Ökad tydlighet och genomslag för den strategiska inriktningen och mer långsiktighet i planeringen av verksamheten har varit centrala delar när organisationen utformades, särskilt inom hälso- och sjukvården. Den nya styrningen kommer ta lång tid att få på plats och är fortsatt ett omfattande arbete som kommer ta både tid och kraft för att implementera nya arbetssätt och metoder.

Figur 1. Styrningen i den nya politiska organisationen utövas i fem nivåer:

Figur 1. Styrningsmodell för den nya politiska organisationen.

Även om styrningen kan ses som sekventiell innebär det inte att allt arbete och alla beslut fattas i en förutbestämd ordning. Vad gäller uppföljningen är huvudinriktningen att varje "nivå" följer upp det verksamheten är ansvarig för, förutom regionstyrelsen som ska rapportera till regionfullmäktige samt utöva sin uppsynsplikt.

Långsiktighet i den ekonomiska och verksamhetsmässiga planeringen

Budget i fullmäktige samt detaljbudget läggs med en flerårsplanering i syfte att skapa hållbara strategier och för att ge ett ökat långsiktigt perspektiv. Uppdrag och ekonomiska förutsättningar utgår därför från en flerårsplanering. Genom att skapa långsiktiga förutsättningar skapas stabilitet och förutsägbarhet. Vilket ska gynna och skapa tillit hos medarbetare och invånare.

I den nya politiska organisationen, som fortfarande är under införande och utveckling, är målet att flytta fokus till mer strategiska frågor med ett ökat långsiktigt perspektiv. Det har varit turbulenta tider sedan pandemin som snabbt följdes av ett krig i vårt närområde. Nya prognoser visar på en ljusning i ekonomin men samtidigt ska vi vara medvetna om att omvärldsläget snabbt kan förändras. Därför krävs en flexibilitet i system och god ekonomisk hushållning av alla medel och resurser. Vi behöver en ekonomisk beredskap för kris och krig och samtidigt våga göra nya investeringar som kan ge avkastning längre fram.

Nämnders och styrelser fortsatta arbete med budgeten

Nämnder och styrelser ska bryta ner de mål och inriktningar som regionfullmäktige ger i denna budget och planera sin verksamhet i linje med dessa, samt ta hänsyn till de prioriteringar som finns formulerade i budgeten. Regionstyrelsen ska, under sin uppsiktsplikt, följa hur nämnders och styrelser arbete fortskrider med genomförande av budget 2026 med plan för 2027 och 2028.

Budgetens långsiktiga mål

Budgeten, som är det viktigaste styrmedlet, visar inriktningen för Västra Götalandsregionens verksamheter avseende förväntningar och allokering av resurser. Det är Sverigedemokraternas avsikt att ge våra verksamheter tydliga och uppnåeliga mål samt tillräckliga resurser för att nå dit. De förslag som vi lägger på omfördelning av resurser inom regionen kommer att ske under en flerårsplan för att möjliggöra att verksamheterna hinner anpassa sig. Ingen organisation mår bra av osäkerhet och volatila ekonomiska förutsättningar. Sverigedemokraterna kommer därför agera för att hålla en konstant och förutsägbar linje vad gäller indexuppräkningskrav, effektiviseringskrav, överskottsmål samt prioriteringar.

2. Hälsa- och sjukvård

Sverigedemokraterna presenterar även detta år offensiva satsningar inom hälso- och sjukvården. Sjukhusens ekonomi blöder till följd av strukturell underfinansiering och vårdköerna gör sig ständigt påmind. Sverigedemokraterna satsar 1 miljard för att en gång för alla ta itu med vårdköerna. Produktionen på Högsbo Sjukhus är fortsatt låg och Sverigedemokraterna vill att Högsbo sjukhus i stället läggs ut på upphandling. Därutöver inför vi ett vårdval inom ögonsjukvården.

Tillgängligheten till ambulans är fortsatt alarmerande. Sverigedemokraterna satsar 500 miljoner kronor för att stärka den prehospitla vården, bland annat genom fler utbildningsplatser till ambulanssjukvårdare, intensifiering av integrering av drönare försedda med hjärtstartare och att organisera om ambulanssjukvården till en gemensam regional förvaltning.

Den psykiska ohälsan är fortsatt ett prioriterat område för Sverigedemokraterna. Inom primärvården behöver det säkerställas en god tillgänglighet till Ungas Psykiska Hälsa (UPH) över hela vår region. Köerna till barn- och ungdomspsykiatri är oacceptabelt långa och fokus för 2026 är att införa reformen vårdval BUP - för barnens skull.

Avslutningsvis satsar vi på att införa avgiftsfria vaccinationer, i synnerhet riktat mot två målgrupper, barn och unga gällande TBE och pneumokocker från 65 års ålder.

Strategi för hälso- och sjukvården

VGR är enligt svenska mått en stor region sett till befolkningsantal och verksamhetsstorlek. Regionen består av allt från stora städer, små orter, landsbygd, stora industrier och småföretagare samt goda utbildningsmöjligheter. Vi har bra förutsättningar till både stabil personalförsörjning och goda skatteintäkter. Samtidigt har regionen stora utmaningar när det gäller demografi, kompetensförsörjning och tillgänglighet.

Demografien i Sverige håller på att förändras. I hela landet ses liknande mönster där andelen av population över 65 år (särskilt gruppen 80 år och uppåt) ökar samtidigt som andelen i arbetsför ålder (18–64 år) minskar. Vi kan både i landet och i Västra Götaland se minskning i antalet barn och unga som kommer leda till förändrade behov inom mödrahälsovård, förlossning, barnhälsovård med mera. Den demografiska utvecklingen kommer kräva tydligare förändringar och prioriteringar avseende det offentliga åtagandet inom hälso- och sjukvården, särskilt i den långsiktiga planeringen.

Tabell 1. Demografisk utveckling Västra Götalandsregionen

Åldersgrupper	2024–2034		Andel av total befolkning	
	2024	2034	Förändringar Procent	2024 2034
0–19	400 362	374 567	6,4%	22,6% 20,3%
20–64	1 014 933	1 054 557	3,9%	57,2% 57,3%
65–79	254 916	274 388	7,6%	14,4% 14,9%
80–100+	103 736	137 266	32,3%	5,8% 7,5%

Förändringarna för att nå ett sammanhållet hälso- och sjukvårdssystem utgår från följande interna visioner, mål och strategier: Vision Västra Götaland – Det goda livet, Strategi för omställning av hälso- och sjukvården i Västra Götalandsregionen 2023–2027, Handlingsplan 2020–2027 Västra Götalandsregionen ska bli Sveriges bästa offentliga arbetsgivare.

Hälso- och sjukvårdssystemet sträcker sig idag utanför regionens ramar, kommunerna har ansvar för kommunal primärvård samt är en viktig del i folkhälsoarbetet, även civilsamhället bidrar med viktiga delar. Därför krävs det nära samarbete mellan kommuner, regionen och civilsamhället för att få den kommunala primärvården att fungera på bästa sätt.

Mål: Invånarnas tillgång till den vård de behöver ska öka

Bland invånarna är sjukvården oftast en av de högst prioriterade frågorna och våra medborgare förtjänar att få en sjukvård i världsklass. I detta avseende bryr sig gemene man inte om vården är utförd av privata eller offentliga aktörer. De bryr sig endast om att få en kvalitativ vård inom vårdgarantins ramar. Sverigedemokraterna anser att regionens resurser behöver användas mer effektivt och prioriteras rätt för att vi ska komma på rätsida med problematiken. Vårdgarantin är ett krav, inte en rekommendation.

Vårdgarantin som regleras i Patientlagen (2014:821) utgår från en princip om 0-3-90-90, vilket innebär att du har rätt att:

0 - Första dagen har du rätt att komma i kontakt på den vårdcentral du är listad.

3 - Inom tre dagar har du rätt till en medicinsk bedömning av legitimerad personal inom primärvården.

90 - Inom 90 dagar har du rätt till ett första besök i den specialiserade vården.

90 - Inom 90 dagar har du rätt till att påbörja behandling.

Statistik väntetider 2024	Västra Götaland	Stockholm	Skåne	Alla regioner
Medicinsk bedömning inom 3 dagar	92,3%	95,7%	86,8%	88,2%
Väntande första kontakt inom 90 dagar	63,5%	86,4%	66,5%	68,7%
Väntande operation/åtgärd andel inom 90 dagar	58,4%	76,8%	48,2%	59,6%

Källa: SKR väntetider i vården aktuellt vårdgarantier.

Vid en jämförelse med Stockholm och Skåne framgår det att VGR halkar efter i uppfyllnad av vårdgarantin, särskilt i jämförelse med Region Stockholm. Sverigedemokraterna anser att detta är under all kritik då dessa tre regioner har liknande förutsättningar.

Kloka kliniska val är ett initiativ som syftar till att främja en mer medveten och evidensbaserad sjukvård genom att minska onödiga undersökningar och behandlingar. Det bygger på rekommendationer från olika medicinska specialistföreningar och riktar sig både till vårdpersonal och patienter. Målet är att skapa en dialog kring vad som verkligen är medicinskt motiverat, för att undvika överdiagnostik, överbehandling och potentiell skada. Exempel på sådana rekommendationer är att undvika antibiotika vid virusinfektioner, att inte göra röntgenundersökningar vid okomplicerad ryggsmärta och att inte ta rutinmässiga prover utan tydlig indikation. I Sverige drivs initiativet av Svenska Läkaresällskapet och är en del av det globala nätverket Choosing Wisely.

Närsjukhusen är en viktig del av den elektiva vården. Ett beslut om att upphandla närsjukhusen vid Strömstad, Bäckebo och Lysekil är fattat och väntas ske under 2026. I Göteborgsområdet valde sex av åtta partier att skrota planerna på Wieselgrensplatsens närsjukhus, samtidigt som kontraktet med Capho Lundby löper ut 2026-12-31. Det är Sverigedemokraternas bestämda uppfattning att detta avtal ska förlängas maximalt till 2029-12-31.

I Högsbo står ett relativt nytt närsjukhus färdigt under Sjukhusen i Västers ledning. Dessvärre har närsjukhuset inte lyckats nå de förväntade produktionsplanerna. Tidigare har Sverigedemokraterna föreslagit att Högsbo närsjukhus bör ingå under Sahlgrenska Universitetssjukhuset men vi ser nu i och med att avtalet med Capho Lundby löper ut samt att Wieselgrensplatsens närsjukhus ej längre kommer bli av, att VGR upphandlar en privat utförare att driva Högsbo Närsjukhus.

Vaccinationer är en utav de främsta folkhälsopolitiska och förebyggande åtgärder som människan uppfunnit. Tack vare Sverigedemokraternas motion om avgiftsfritt vaccin mot TBE kommer nu regionen kliva ett steg i rätt riktning och införa vaccination mot TBE för 3-åringar.

Folkhälsomyndigheten rekommenderar personer från 65 år att ta vaccin mot pneumokocker. Samtidigt har regionerna ingen skyldighet att erbjuda det avgiftsfritt före 75 års ålder. VGR är en av två regioner som inte erbjuder avgiftsfritt vaccin mot pneumokocker från 65 års ålder, detta innebär en markant ojämlik tillgång till hälso- och sjukvården sett ur ett nationellt perspektiv. Vaccinationstäckningsgraden i Västra Götaland bedöms vara omkring 25%, som är bland den lägsta i landet. Bäst vaccinationstäckningsgrad har region Norrbotten med 62%. Sverigedemokraterna lägger en riktad satsning på införande av avgiftsfritt pneumokockvaccin för personer 65–75 år.

Upphandlad vård fungerar som ett viktigt komplement till den VGR utför i egen regi. Sverigedemokraterna vill se att mer vård upphandlas och därför avsätter vi 1 miljard kronor, i satsningar på kökortning. Därutöver föreslår vi att införa vårdval inom ögonsjukvård.

Fokusområden inom detta mål:

Långsiktiga

- Vårdgarantin ska följas.
- Intensifiera arbetet med kloka kliniska val.

Kortsiktiga

- Öka vaccinationstäckningsgraden.

Mål: En hälso- och sjukvård som arbetar för en ökad psykisk hälsa

Den psykiska ohälsan är ett ökande problem i vårt samhälle samtidigt som våra psykiatrimottagningar brottas med en alltmer tilltagande rekryteringsproblematik. Om VGR ska lyckas få kontroll över, den i många hänseenden havererade psykiatrin, krävs det ett omtag.

Idag rymms den fysiska och psykiska hälsan i en och samma budget för våra sjukhusförvaltningar. Därigenom kan det bli svårt att särskilja de åtgärder och satsningar som krävs för att psykiatrin ska bli välfungerande. När det är svåra tider prioriteras den somatiska vården och nedskärningar drabbar psykiatrin i större utsträckning.

Det är dags att särskilja psykiatrin från den somatiska vården och får en egen budget genom att regionen skapar en psykiatriförvaltning. De ekonomiska resurserna som går till psykiatrin blir då mer transparenta, expertisen inom området samlas i en gemensam enhet och kan vara till nytta för hela regionen. Genom den framtida omställningen samt digitala hjälpmedel kan även personal baserad i till exempel Borås vara till gagn för en patient i Bengtsfors. Detta kan vara av särskild vikt i nyttjandet av specialistkompetens. En annan effekt av att skapa en psykiatriförvaltning är att köerna kan kortas då regionen enkelt kan föra över en patient till en mottagning med kort kötid.

Köerna till barn- och ungdomspsykiatrin (BUP) i VGR är oacceptabelt långa och Sverigedemokraterna anser att vårdval för BUP ska införas i VGR. Situationen har nu blivit så allvarlig att nya reformer behöver till, tiden för att försöka lappa och laga är förbi. Det allvarliga läget för BUP kommer aldrig att kunna lösas utan ett pragmatiskt förhållningssätt, och Sverigedemokraterna är inte begränsade av ideologiska skyddslappar.

För barn- och ungdomspsykiatrin råder en förstärkt vårdgaranti som innebär att barn och ungdomar inte ska behöva vänta mer än 30 dagar på en första bedömning samt ytterligare 30 dagar på en fördjupad utredning eller behandling.

Väntetider BUP	2021	2022	2023	2024
Första besök	40%	46%	52%	66%
Utredning	13%	18%	22%	22%
Behandling	24%	24%	23%	26%

Källa: SKR väntetider i vården

Även utveckling och förstärkning av Ungas Psykiska Hälsa är ett prioriterat fokusområde för Sverigedemokraterna, där det i närtid behöver tydliggöras i krav- och kvalitetsboken inom vilka geografiska områden det ska finnas minst en UPH.

Fokusområden inom detta mål:

Långsiktiga

- Västra Götalandsregionen ska nå full måluppfyllelse gällande vårdgarantin inom barn- och ungdomspsykiatrin.
- Öka tillgängligheten till vård för invånare med psykisk ohälsa genom att skapa fungerande samverkan mellan olika aktörer, inom sjukvård, skola, socialtjänst och civilsamhälle.

Kortsiktiga

- Införa vårdval inom barn- och ungdomspsykiatrin.
- Tillskapa en psykiatriförvaltning.
- Säkerställ ett likvärdigt utbud av Ungas Psykiska Hälsa (UPH) i Västra Götalandsregionen.

Mål: Invånarna ska få en god vård på rätt vårdnivå

För att vi ska kunna möta dagens och framtidens behov måste vi förändra våra arbetssätt. Att vårdas på sjukhus idag med alla de medicinska och tekniska framgångarna är extremt resurskrävande. Effektiviseringar, prioriteringar, samverkan och nytänkande är några av nyckelfaktorerna för att maximera våra begränsade resurser. En stor omställning av vården är under införande.

Nära vård i omställningen av hälso- och sjukvården är ett nytt sätt att arbeta med hälsa, vård och omsorg. Nära vård syftar till att skapa en bredare tillgänglighet som även gör det enklare för individer att utöva egenvård samt att nå sjukvårdspersonal. En viktig del i att skapa tillgänglighet är till exempel att kunna erbjuda digitala möten mellan patient och sjukvårdspersonal och möjliggöra fokus på förebyggande vård.

Primärvården ska alltid vara den naturliga ingången för patienter till hälso- och sjukvården och det ställer krav på god tillgänglighet och framför allt tydlighet för patienten. Fast läkarkontakt i primärvården är en rättighet för patienterna och Sverigedemokraterna menar att det är av största vikt att invånare kan se på 1177 vem som är patientens fasta läkarkontakt.

Det rödgröna minoritetsstyret har genom sina förändringar av patientavgifter, gjort det otydligt för invånarna för exempelvis avgift vid chatt- eller telefonkontakt.

Utökade öppettider samt kvälls- och helgöppna mottagningar är viktigt för att öka tillgängligheten till primärvården. Gång efter gång har kvälls- och helgöppna mottagningar beviljats dispens för att inte ha öppet, vilket i sin tur har undergrävt primärvården som den naturliga ingången.

Närsjukhus med elektiv vård kommer att bli mer produktiva och ge förutsättningar att korta de allt för långa vårdköerna, vilket är varför utbudet behöver genomlysas för att säkerställa robusta och långsiktigt hållbara närsjukhus.

I VGR finns en närakut vid Östra sjukhuset som drivs av Närhälsan, vilket kan beskrivas som en primärvårdsenhet lokaliserad nära den ordinarie akutmottagningen. I snitt hänvisas var fjärde patient som söker till den ordinarie akutmottagningen dit, som då har minskat söktrycket på akutmottagningen.

Att patienter som egentligen skulle sökt vård inom primärvården söker sig till akutmottagningarna är en stor utmaning. Enligt Sahlgrenska Universitetssjukhusets akutmottagning handlar det om hela 70 000 besök om året som sökt till fel vårdnivå. För att främja omställningen till nära vård och lätta trycket på akutmottagningarna bör det framgångsrika konceptet med en närakut vid Östra sjukhuset spridas till fler akutmottagningar i regionen.

Det krävs att region och kommun krokar arm för att bilda ett sammanhållet kretslopp. Detta gäller till exempel Elevhälsan, som idag ligger under kommunen som huvudman där medicinsk och psykiatriska delar ingår, leder idag till att barn och unga faller mellan stolarna. Sverigedemokraterna menar att Västra Götalandsregionen ska ta initiativ till dialog om driftsansvar för den medicinska och psykiatriska delen av elevhälsovården.

Inom primärvården har dietistverksamheten de senaste åren minskat i antal dietister sett till det kraftigt ökade behovet bland befolkningen. Två stora folkhälsoproblem som förvärrats under den senaste tiden är både undernäring och fetma. Fler äldre lider av undernäring och undervikt som kan leda till livshotande tillstånd. Samtidigt ökar övervikt och fetma bland barn, unga och vuxna i en rasande takt som även det har stora hälsoimplikationer. Dietister i primärvården har som en följd av detta behövt göra kraftiga begränsningar i vilka patientgrupper de kan ta emot. Detta visar på att efterfrågan och behov av deras kunskap är större än kapaciteten.

Dietistinsatser behövs i tidigare skeden, särskilt när det handlar om övervikt och fetma. Ju tidigare insatser sätts in, desto bättre mår individen och folkhälsan.

En viktig del i arbetet med omställning är ordnat överförande där vård skiftas ut till primärvården. För att intensifiera detta arbete satsar Sverigedemokraterna 300 miljoner kronor över en

treårsperiod. Medlen som ska användas till att finansiera de bryggkostnader som uppstår vid ordnat överförande.

Fokusområden inom detta mål:

Långsiktiga

- Öka takten i omställningen till nära vård.
- Fortsätta utveckla primärvården till den naturliga ingången för patienter till hälso- och sjukvården.
- Samverkan med kommunerna om den medicinska och psykiatriska delen av elevhälsan ska utvecklas.
- Barnfetma och ohälsosamma levnadsvanor ska minska i Västra Götaland.

Kortsiktiga

- Arbeta med utökat öppethållande och säkerställ ett robust utbud av kvälls- och helgöppna mottagningar.
- Stärk telefontillgängligheten till primärvården.
- Tydliggör patientavgifterna för invånarna.
- Tydliggör fast läkarkontakt på 1177.
- Minska trycket på akutmottagningarna genom fler närakuter.
- Förstärkning av antalet dietister på primärvårdsnivå.

Mål: Stärk den prehospitla akutsjukvården

Sverigedemokraterna anser att bristen på ambulanser är alarmerande. Västra Götalandsregionen har idag ett mål om att prio-1 larm ska nås inom 20 minuter, något som regionen på flera håll inte klarar idag.

För att förbättra inställetiderna krävs inte bara mer ekonomiska resurser utan även organisatoriska och strukturella åtgärder.

I Socialstyrelsens skrift om Sveriges prehospitla akutsjukvård – nulägesbild, bedömning och utvecklingsförslag (artikelnummer: 2023-2-8337, publicerad februari 2023) går det att läsa följande om ambulanssjukvårdens grunduppdrag:

”Ambulanssjukvårdens grunduppdrag, liksom avgränsning mot andra funktioner inom hälso- och sjukvården, är i praktiken otydligt. Denna otydlighet tenderar att förstärkas i och med hälso- och sjukvårdens förflyttning mot en mer nära vård.”

”Ambulanssjukvårdens specifika förmåga består i bedömning och behandling av svårt sjuka och skadade patienter innan och under transport till sjukvårdsinrättning. Ambulanssjukvården utför idag därutöver flera typer av uppdrag som inte nödvändigtvis kräver ambulanssjukvårdens specifika förmåga. Det finns därmed indikationer på att ambulansresursen inte utnyttjas optimalt.”

I Västra Götalandsregionen råder ett påtagligt behov av att effektivisera och samordna den prehospitla vården. Samt för att möta invånarnas behov av snabb och korrekt riktad vårdinsats och för att stärka beredskapen och handlingskraften i krissituationer.

Den nuvarande fragmenterade strukturen, med fem olika och varierande prehospitla ledningsstrukturer och olika resurser, försvårar inte bara den dagliga effektiviteten och koordinationen av nödvändig prehospitla akutsjukvård, utan även möjligheten att snabbt mobilisera en sammanhängande respons under akuta kriser eller krig. Genom att konsolidera ledningen och ha en enda prehospitla akutsjukvårdsorganisation i stället för fem, kan VGR inte bara förenkla beslutsprocesser utan också säkerställa en mer enhetlig och effektiv strategisk inriktning och resursanvändning i hela regionen. Dessutom bör Sjukvårdens Larmcentral (SvLc) integreras i den prehospitla förvaltningen för att förbättra lednings och samordningsstrukturen i hela VGR.

I Fyrbodalen har ett framgångsrikt system etablerats kallat "Samverkande sjukvård" där kommunens sjuksköterskor (IVPA-SSK) utbildats för att snabbt kunna ingripa i akuta medicinska situationer när de är geografiskt närmare än traditionella ambulansresurser. Detta system har möjliggjort en effektivare och snabbare vårdinsats.

Även projektet Kraftsamling drönare, där drönare försedda med hjärtstartare använts vid hjärtstopp är ett positivt exempel som Sverigedemokraterna vill fortsätta utveckla.

I Västra Götalandsregionen har det identifierats en brist på kvalificerad personal inom prehospitalkakutsjukvård i allmänhet men också specifikt ambulanssjukvårdare. För närvarande finns endast en utbildningsinstitution för ambulanssjukvårdare belägen i Skövde. Denna institution har begränsad kapacitet med endast 25 utbildningsplatser, trots en hög ansökningsfrekvens från hela södra Sverige. Begränsningen i utbildningskapacitet hindrar regionens möjligheter att växa och uppnå ambitionerna att nå en organisation bemannad av minst 30% ambulanssjukvårdare och 70% sjuksköterskor.

Den nuvarande kapacitetsbristen på utbildningsplatser leder till att många kvalificerade kandidater avvisas, vilket i sin tur påverkar VGR:s förmåga att uppnå bemanningen gällande ambulanssjukvårdare. Detta är inte hållbart ur ett långsiktigt perspektiv, särskilt i ljuset av en åldrande befolkning och en förväntad ökning av behovet av prehospitalkakutsjukvård.

Sverigedemokraterna satsar 500 miljoner kronor för att stärka den prehospitalkakvården.

Fokusområden inom detta mål:

Långsiktiga

- Vid prio-1 larm ska invånarna nås av ambulans inom 20 minuter.
- Skapa en enhetlig prehospitalkförvaltning där sjukvårdens larmcentral är integrerat.
- Uppnå ambition om bemanning av minst 30% ambulanssjukvårdare och 70% ambulanssjuksköterskor.

Kortsiktiga

- Implementera beslut från regionfullmäktige den 2025-02-18 (RS 2024–01891) om att utveckla arbetsätt liknande samverkande sjukvård i fler delar av Västra Götaland.
- Fortsätta implementera drönare i den prehospitalkakvården.
- Verka för fler utbildningsplatser till ambulanssjukvårdare på regionens folkhögskolor.

Mål: Stärkt kvinnohälsa och förlossningsvård

VGR:s förlossningsverksamhet har varit ansträngd och det har gjorts stora förbättringar inom området men det finns fortfarande arbete kvar att göra. Vi måste fortsatt stärka personaltätheten samtidigt som vi säkerställer god arbetsmiljö, möjlighet till utveckling på arbetsplatsen och adekvata löner. VGR har ett mål om en barnmorska per aktiv förlossning, vilket Sverigedemokraterna ställer sig bakom.

Att föda är en mycket speciell upplevelse, oftast full av förväntningar och lycka. Samtidigt kan upplevelsen vara blandad av känslor som glädje, stress och rädsla. Det är därför viktigt att vi har en trygg och säker förlossningsvård i hela regionen. Om personalen upplever stress, frustration och otillräcklighet finns det risk att detta förs över till den blivande mamman och barnet vilket kan leda till komplikationer.

Inför uppdrag 2025–2027 till Sahlgrenska Universitetssjukhus (SU) beslutade operativa hälso- och sjukvårdsnämnden att förlossningsvården vid SU ska differentieras genom tre avdelningar med olika vårdnivåer för ökad valfrihet och trygghet. Detta är ett arbete Sverigedemokraterna särskilt vill belysa vikten av att det fortskrider.

Regionen behöver också se över den fysiska arbetsmiljön för personalen på våra förlossningsavdelningar. Det ska till exempel finnas personalrum, möjligheter till bra luftkvalitet och

inomhustemperatur. Personalen på Sahlgrenska förlossning kan inte fortsatt vänta. Om situationen är liknande på andra arbetsplatser är risken hög för missnöjd personal med arbetsmiljöproblem som följd.

Var femte kvinna som får bröstcancer är äldre än 74 år. Trots detta är den övre åldersgränsen för kostnadsfri mammografiscreening 74 år enligt Socialstyrelsens föreskrifter. En direkt motsättning gentemot våra mål om att arbeta proaktivt och hälsofrämjande. Det undergräver rätten till en jämlik vård då vi ofta fortfarande är friska vid 74 år och har många år kvar av livet. Sverigedemokraterna anser att VGR ska införa organiserad provtagning för bröstcancer för kvinnor över 74 år (i likhet med regionens införande av organiserad provtagning för prostatacancer).

I Borås har landets första klimakteriemottagning inom primärvården startats och redan visat på goda resultat. Vårdcentraler i Tranemo och Sollebrunn har följt efter och öppnat klimakteriemottagningar. Detta bör spridas mer jämlikt och till övriga delar i regionen.

Bristen på gynekologiska mottagningar är påtaglig och Sverigedemokraterna prioriterar under 2026 att upphandla fler gynekologiska mottagningar i extern regi.

Exemplen är många där sjukdomar kopplade till kvinnokroppen inte är jämlik. VGR ska bli en föregångare i nära och tillgänglig vård som ger ett jämlikt utbud över hela regionen. En likvärdig vård för alla våra invånare oavsett ålder.

Fokusområden inom detta mål:

Långsiktiga

- Nå full målluppfyllnad om en barnmorska per aktiv förlossning.
- Införande av organiserad provtagning för bröstcancer för kvinnor över 74 år.

Kortsiktiga

- Fortsätta arbetet med att differentiera förlossningsvården vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset till tre avdelningar med olika vårdnivåer.
- Etablera fler klimakteriemottagningar.
- Regionen ska upphandla fler gynekologiska mottagningar i extern regi.

Mål: Offensiv implementering av artificiell intelligens (AI) inom sjukvården

Det är dags att Västra Götaland blir mer offensiva i arbetet med att implementera AI inom hälso- och sjukvården. AI utvecklas med högt tempo och stöts på alltmer frekvent i vardagslivet.

AI har stor potential inom följande i hälso- och sjukvården:

- Logistik och vårdförlopp i komplexa samordningsmiljöer.
- Journaler, schema och administration.
- Diagnostik inom bildområdet.
- Egenmonitorering och tidig upptäckt.
- Precisionsmedicin.

Inom bröstcancerdiagnostik där ger AI screeningstöd vilket har visat sig minska behovet av dubbelgranskning då det räcker med en radiolog i stället för två, och att 20 procent fler cancerfall detekteras utan att påverka andelen positiva. Vid Helsingborgs lasarett har ett pilotprojekt med AI-integrerad diagnostik för prostatacancer lett till att radiologer gått från 15 minuter per fall till 5–7 minuter.

AI får däremot inte innebära en avhumanisering av hälso- och sjukvården utan i stället ska AI-lösningar bidra till att förstärka sjukvården, frigöra resurser och förenkla för regionens medarbetare. Sverigedemokraterna anser att regionfullmäktige ska besluta om etiska riktlinjer för AI-implementering i sjukvården där det förtydligas vad AI får genomföra principiellt.

På SU återfinns ett kompetenscentrum för AI som bedriver projekt och forskning inom området. Sverigedemokraterna anser att kompetenscentrumet bör lyftas och stärkas och avsätter därför en pott om 30 miljoner kronor.

Fokusområden inom detta mål:

Långsiktiga

- AI blir en självklar del inom hälso- och sjukvården som bidrar till att förstärka sjukvården, frigöra resurser och förenkla för regionens medarbetare.

Kortsiktiga

- Skapa etiska riktlinjer för AI-implementering inom hälso- och sjukvården.
- Stärk Sahlgrenskas kompetenscentrum för AI.

3. Regional utveckling

Sverigedemokraterna värnar principen att det ska gå att leva och verka i hela Sverige. Vi är Sveriges landsbygdsparti likväl partiet för de som valt att bo i staden. Denna princip vägleder och är av hög prioritet för oss i arbetet med regional utveckling. Regional utveckling styrs av både lag och författningar, särskilt Lagen (2019:630) om regionalt utvecklingsansvar talar om för oss vad som är ett "måste" och vad som är frivilligt.

Västra Götalandsregionen har en hög ambition inom det regionala utvecklingsarbetet och gör betydligt mer än vad lagen kräver. Satsningarna finansieras dessutom i större utsträckning genom den egna skattekraften än andra regioner. För att kunna upprätthålla en hög standard och tillgänglighet inom vårt kärnuppdrag, hälso- och sjukvård samt att undvika skattehöjningar kommer ambitionerna inom regional utveckling behöva minska.

Under innevarande budgetperiod kommer de regionala bidragen därför att minska för regional utveckling, följande kapitel beskriver istället hur VGR omhändertar uppdraget med en på kort och lång sikt lägre budgetram.

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS:en) består av fyra långsiktiga prioriteringar som baseras både på det som anges i lag, annan författning samt den nationella strategin. Dessa fyra prioriteringar beskriver områden där aktörer från offentlig sektor, näringsliv, akademi och det civila samhället behöver samverka och genomföra insatser för att ställa om Västra Götaland till hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

- Stärka innovationskraften – för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant.
- Bygga kompetens – för bättre kompetensförsörjning och livslångt lärande.
- Öka inkluderingen – för stärkt tillit och sammanhållning.
- Knyta samman Västra Götaland.

Inom ramen för den gemensamma samverkan bör det aktualiseras hur VGR som drivande part i omställningsarbetet hittar former, dels för att effektivisera sitt åtagande, dels hur regionen använder de budgeterade medlen inom prioriteringsområdena på ett mer återhållsamt sätt.

Sverigedemokraterna delar i väsentligt de beskrivningar och prioriteringar inom ramen för den regionala utvecklingsstrategin; men har beskrivit det genom särskild fokus på:

- ➔ Arbetsmarknad & utbildning.
- ➔ Forskning och utveckling.
- ➔ Stärkt psykisk hälsa och välbefinnande.
- ➔ Robust och effektiv energiförsörjning.
- ➔ Civil beredskap och motståndskraft.

Det regionala utvecklingsarbetet syftar till att skapa ett hållbart, konkurrenskraftigt och attraktivt Västra Götaland där människor vill leva, arbeta och utvecklas och där företag vill etablera sig. Det bidrar till arbetstillfällena och skatteintäkter samt i förlängningen till ekonomisk stabilitet och hållbar tillväxt.

Tvärgående perspektiv

Genomgående i det regionala arbetet med utveckling och satsning på de beskrivna områdena ska det ställas mot fyra tvärgående perspektiv. Varje projekt, finansiering och verksamhet ska ställas och analyseras mot:

- ➔ demokratiskt förankrad styrning.
- ➔ målstyrning och utvärdering.
- ➔ demografi och framtida samhällskraft.
- ➔ kultur och livsmiljöer.

Dessa beskrivs nedanför.

Demokratiskt förankrad styrning

Ett långsiktigt hållbart samhälle kräver en stark och förankrad demokrati. Regionen ska arbeta för ökad dialog med invånarna, tydliggöra roller och ansvar, och värna den svenska demokratin mot påverkan från organiserad brottslighet, centralisering och desinformation. Det lokala självbestämmandet ska värnas, och styrningen präglas av öppenhet och tillit.

Målstyrning och utvärdering

För att utvecklingsarbetet ska ge största möjliga nytta krävs kontinuerlig uppföljning och lärande. En oberoende part ska utvärdera regionens insatser och föreslå förbättringar. Användning av externa medel ska alltid kunna motiveras ur ett regionalt utvecklingsperspektiv och relateras till egen resursinsats. Exempelvis ska även företagets tid och insats kunna mätas.

Demografi och framtida samhällskraft

Den demografiska utvecklingen med lågt barnafödande och en åldrande befolkning ställer krav på riktade insatser. Regionen ska främja familjebildning genom projekt som bidrar till attraktiva boendemiljöer, tillgång till service och trygghet. Särskilt fokus ska ligga på att göra det möjligt att leva och verka i hela Västra Götaland, inklusive landsbygden. Barns rätt till en trygg uppväxtmiljö ska stå i centrum.

Kultur och livsmiljöer

Kultur, gemenskap och gestaltade livsmiljöer spelar en viktig roll för ett sammanhållet samhälle. Regionen ska stödja lokal kulturutveckling och skapa levande miljöer som stärker identitet, trygghet och tillhörighet. Tillgång till meningsfull fritid, trygga offentliga platser och kulturella uttryck ökar viljan att bo kvar, bilda familj och bidra till samhällsutvecklingen.

Mål: Västra Götalandsregionen ska värna och arbeta enligt principen att det ska gå att leva och verka i hela regionen.

Regionala flygplatser

Det regionala utvecklingsuppdraget värnar i sitt kärnuppdrag och huvudsakliga syfte till att gynna etablering av arbetstillfällena, stärka attraktionskrafterna och underlätta kommunernas förutsättningar för densamma. I praktiken innebär detta bland annat att ge näringsidkare goda förutsättningar att verka i hela Västra Götaland både i mindre orterna och större städer. Att så långt det är möjligt bidra till de regionala flygplatsernas fortlevnad och utbyggnad är något som på riktigt stärker näringslivets förutsättningar i hela Västra Götaland.

Regional utvecklings beredskap inför kris eller krig

En viktig del av beredskapen är robust infrastruktur. Detta inkluderar satsningar på både väg- och järnvägsnätet för att säkerställa tillförlitliga och säkra transportvägar under kris eller krig. Dessutom är det nödvändigt att stärka elnätskapaciteten för att garantera en stabil elförsörjning, vilket är avgörande för att sjukvården och andra kritiska samhällsfunktioner ska kunna fungera även vid strömavbrott.

Försörjning av livsmedel och foder i Västra Götaland

Det blir allt viktigare att säkerställa en hög grad av självförsörjning, inte minst när det kommer till livsmedel och foder. Västra Götaland med sin blandade ekologi och geografi finns möjlighet till både försörjning av råvaror från land och vatten. Regionen ska inom området för regional utveckling stötta utveckling och innovation inom det här området.

Fokusområden inom detta mål:

- VGR ska vara en ledande part i arbetet för att skapa sammanhållning i regionen.
- Verka för lika villkor för stad och landsbygd.
- Säkerställa utvecklingen av god infrastruktur för regionens invånare och verksamma aktörer.
- Stärka förutsättningarna för en god beredskap inför kris och krig.

Mål: Kraftsamling för kompetensförsörjning och livslångt lärande.

Utbildning - samordning och samverkan

Utbildning är väsentligen inte en regional fråga, huvudansvaret ligger på kommunerna (grundskola och gymnasium) och staten (högre utbildning). Regionen ansvarar för folkhögskolor och naturbruksskolor i Västra Götaland och har därmed en sorts kompletterande funktion. Regionens roll bör därutöver vara av samordnande karaktär, och i den kontexten är det viktigt att betona betydelsen av att anpassa samhällets utbildningar till arbetsmarknadens behov. Regionen bör agera som ett nav och bidra till att knyta samman näringslivet med kommuner, kommunalförbund och högre lärosäten.

Företag i expansiva skeden har ofta ett stort behov av att rekrytera personal med rätt kompetens. Detta kräver ett flexibelt utbildningssystem, som lätt kan ställas om för att tillgodose nyetablerade och befintliga företagsbehov.

Under 2024 har Skolverket arbetat fram ett regionalt underlag som kartlägger behoven av utbildningsplatser på gymnasial nivå i framtiden. Detta enligt förändringar i skollagen som trädde i kraft 2023-07-01, Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning, Prop. 2021/22:59. På regional nivå bör vi rikta utbildningssatsningar på folkhögskolor på de kartlagda bristyrkena utifrån det planeringsunderlag som Skolverket presenterat.

Folkhögskolor i Västra Götaland utför en viktig samhällsnytta med sin unika pedagogiska form och höga grad av allmätkurser. Det möjliggör för de elever som kanske inte gjort färdigt sin gymnasieutbildning eller som inte heller kunnat tillgodogöra sig undervisning på vanlig kommunal komvuxutbildning att utvecklas och växa. Sverigedemokraterna i VGR har sedan länge drivit frågan om att våra egna folkhögskolor ska understödja regionens behov av kompetensförsörjning genom att bland annat utbilda undersköterskor.

Sverige behöver en högre självförsörjningsgrad av livsmedel, vilket i slutändan faller tillbaka på svenska livsmedelsföretag, deras kompetens och konkurrenskraft. En väsentlig aspekt av detta är kompetensförsörjning och där har naturbruksskolorna i Västra Götaland har en viktig funktion att fylla. Genom att satsa på utbildning med fokus på bland annat djurvård, jordbruk och skogsbruk kan vi bibehålla och utveckla värdefull kunskap inom den gröna näringsverksamheten. Under de senaste åren har det dessutom funnits ett växande intresse för naturbruksprogrammen och medel behöver tillföras som säkerställer att naturbruksskolorna ska kunna genomföra sina uppdrag.

Koordineringen av behoven inom VGR:s utbildningssektor behöver ses över och förutsättningarna ska utredas för möjligheten att de två förvaltningarna för folkhögskolorna och naturbruksskolorna slås samman. Detta gäller även på den politiska nivån där de två styrelserna bör slås ihop och bilda en utbildningsstyrelse.

Fokusområden inom detta mål:

- Kraftsamla för fullföljda studier.
- Stärkt dialog med det civila samhället.
- Samverkan med myndigheter och näringsliv för att möta utmaningar och behov på arbetsmarknaden.

Mål: Västra Götalandsregionen ska vara en attraktiv region för ett hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv.

Näringsliv och innovation

Tillväxt och hög sysselsättning är nödvändiga förutsättningar för att regionen ska kunna bibehålla och utveckla en verksamhet av genomgående hög kvalitet. Samtidigt måste tillväxten ständigt balanseras mot viktiga samhällsvärden såsom folkhälsa, kulturarv, miljö och bevarandet av ett starkt socialt kapital. När VGR upplevs som attraktiv påverkar det inflyttningen, företagsetableringar och besöksnäring.

Stora delar av de områden VGR beviljar projektmedel inom är med medfinansiering från staten och EU. VGR:s EU-kontor i Bryssel behöver agera mer proaktivt som regional aktör på EU-nivå. Utöver det befintliga arbetet med att påverka EU-lagstiftning och utvecklingsarbetet i enlighet med för VGR gynnsamma mål, bör regionen också aktivt söka bidrag i EU till regionala projekt.

Turistnäring

Västra Götalands geografiska läge ger goda möjligheter för en fortsatt utvecklad turistnäring. Regionen har många unika besöksmål som genererar arbetstillfällen och tillför därutöver ett starkt kulturellt mervärde för våra egna invånare. Storstadens dynamik och landsbygdens tradition kompletterar varandra på ett unikt sätt i Västra Götaland. Vi ska fortsatt värna hela regionens lokala historia och göra den mer lättillgänglig för turister och invånare.

Klimatpolitik och elförsörjning i Västra Götaland

Andra politiska partier uttrycker sig ofta i termer av att hela regionen på väldigt kort tid ska bli "fossilfritt" på extremt kort tid. Det framgår till exempel av den nu gällande klimatstrategin att "Utsläppen av växthusgaser i Västra Götaland ska minska med 80 procent till år 2030 från 1990 års nivå". Det här är målsättningar som skulle innebära snabbare avtrappning av utsläppen än vad Sverige som nation försöker uppnå.

Ett antal delmål av det här slaget har formulerats, bland annat det löjeväckande målet om "fossilfritt flyg" till 2025. Sverigedemokraterna anser att regionen bör avhålla sig från att serietillverka klimatmål som efter hand diskret måste tonas ned och slutligen begravas, helt enkelt eftersom det devalverar begreppet "mål" till ren kommunikation. Resurser som kan komma till bättre användning inom regionens kärnverksamheter ska sålunda inte styras till symbolprojekt på de här området.

Regionen har inget huvudansvar för eltillförseln eller dess infrastruktur. Det uppdraget är statligt och axlas väsentligen av Svenska Kraftnät som systemansvarig myndighet. Med detta noterat kan regionen ha en bidragande roll att spela som regional samverkansnod och därför är det viktigt att regionpolitiken genomsyras av kostnadsmedvetenhet, kunskap och realism. I denna anda bör regionen exempelvis upphöra med inköpen av biodiesel, som besök kan beskrivas som en symbolåtgärd.

På ett nationellt plan pågår en nysatsning på svensk kärnkraft, en politik som Sverigedemokraterna står bakom. Regionen har varken resurserna eller på annat sätt rådighet eller ansvar att styra denna utveckling, men bör självklart samverka med andra aktörer på området i den mån den blir aktuellt.

Regionen ska inte agera som de rödgröna partiernas förlängda arm och driva på för mer vindkraft i Västsverige, varken på land eller till havs. Anledningen är att Sverige har ett överskott av intermittent (väderberoende) energi och ett underskott av stabil baskraft. Att tillföra systemet mer vindkraft eller solkraft bidrar till systemets utan att lösa några problem. I stället behövs reglerbar kraft som kan höja systemets lägsta effektnivå. Sålunda bör regionen bidra till att planerna på nya gasturbiner för elproduktion i Västsverige fullföljs. På ett övergripande plan skulle detta bidra till redundansen i systemet, inte minst genom att täcka produktionsbortfallet när det inte blåser.

Fokusområden inom detta mål:

- Kraftsamla för stabil elförsörjning.
- Främja företagsamhet och kapacitet för förnyelse och hållbar utveckling.

4. Infrastruktur och kollektivtrafik

Kollektivtrafiken fyller en viktig funktion i människors vardag och det är viktigt att fler invånare ser den som ett fullgott komplement till privata transportmedel vid arbetspendling och övriga resor. Inte minst inom och mellan de större städerna då det är där en minskad biltrafik ger bäst effekt både på närmiljön och för trafikflödet. På landsbygden bör kollektivtrafiken vara smidig och flexibel. I de fall där fasta turer inte är ett kostnadseffektivt alternativ är det bättre att utöka den anropsstyrda trafiken och göra den mer anpassad till invånarnas önskemål och behov.

Inom ramen för det regionala bidraget till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden finns behov av att åtgärder genomförs som minskar bland annat Västtrafiks behov av en ökad skattefinansiering. Den service som erbjuds ska vara av så hög kvalitet att invånarna är villiga att betala för den. Det kan åstadkommas genom att göra resandet smidigt, erbjuda välvårdade vagnar och bussar i en trygg och tillgänglig miljö. Utan en hög självfinansieringsgrad minskar dessutom utvecklingsmöjligheterna då intäkterna blir lägre och viktiga insatser kommer att behöva prioriteras ned. Att ständigt öka den skattefinansierade delen av intäkterna är på sikt inget alternativ då andra verksamheter som exempelvis sjukvård får mindre ekonomiska resurser. Bedömningen är således att inte tillföra riktade medel till infrastruktur- och kollektivtrafikområdet, mer än vad Västtrafiks långtidsprognos visar.

Trafikförsörjningsprogram för Västra Götaland

VGR tar i rollen som regional kollektivtrafikmyndighet fram ett trafikförsörjningsprogram. Trafikförsörjningsprogram 2021–2025 är tillsammans med regionfullmäktiges budget det övergripande styrdokumentet för kollektivtrafikens utveckling i länet. Revidering av programmet pågår och ett nytt program för 2026–2029 förväntas beslutas under hösten 2025.

Trafikförsörjningsprogrammets långsiktiga mål innebär att andelen hållbara resor ska öka i hela Västra Götaland. Vi ser inte det som ett självklart ändamål i sig att den procentuella andelen av våra invånare som nyttjar kollektivtrafiken ska öka, utan syftet bör i stället vara att tillgängliggöra och trygga ett säkert och smidigt resande för invånare som faktiskt har behov av den.

Sverigedemokraternas syn och förslag till utformning av trafikförsörjningsprogram beskrivs till del i följande budgetkapitel.

Differentierat trafikförsörjningsprogram

Inom ramen för det pågående arbete med revidering av trafikförsörjningsprogrammet under innevarande period vill Sverigedemokraterna att regionen tillsammans med beställare och utförare tittar på förslag om att införa ett ökat differentierat system. Västra Götaland har stora geografiska

olikheter och med varierande befolkningstäthet. Det ger inte alltid politiken rätt styrande verktyg för hur vi utvecklar den regionala samhällsservicen när man inte beaktar de olika förutsättningarna.

Nuvarande system för utformande av trafikförsörjningsprogrammet är stelbent där många kommuner vittnar till Västtrafik om en frustration. Medelstora städer med stadstrafik upplever att linjenätet inte matchar det behov som invånarna och resenärerna faktiskt har. Trafiken ska gå på det sätt som mer tydligt matchar invånarbehovet och önskemålen.

Kollektivtrafiken i Sverige är ständigt under utveckling med nya innovativa lösningar på bland annat IT-området. Likväl genomförs stora investeringar, nationellt som regionalt i Västra Götaland. Trafiken utvecklas framöver genom de pågående pilotprojekten med Västtrafiks ”Bus on demand” (en typ av anropsstyrd kollektivtrafik) som ett komplement eller ersättning till Västra Götalands befintliga stadstrafik.

Mål: Knyta samman Västra Götaland – för en hållbar och förbättrad tillgänglighet.

Kollektivtrafikens resandeutveckling, marknadsandelar samt andelen hållbart resande har under 2024 planat ut. Detta kan förklaras av exempelvis förändrade resmönster efter pandemin, ökad attraktivitet för att åka bil och framkomlighetsproblem som leder till minskad attraktivitet för kollektivtrafiksystemet. Effekter av en lägre befolkningsutveckling och förändrad demografi behöver beaktas i kommande strategier och planer.

En fortsatt utbyggnad av kollektivtrafiken i hela regionen, i enlighet med målbilder och strategier, behöver prioriteras för att öka tillgängligheten, attraktiviteten och bidra till ökade marknadsandelar. I storstadsområdet och övriga regionala kärnor behöver kollektivtrafiken kapacitetsmässigt kunna ta hand om både bytesresor från det regionala systemet och de lokala behoven. Insatser krävs för att säkra kollektivtrafikens framkomlighet, både i form av påverkansåtgärder och samverkan kring konkreta projekt.

Ökad framkomlighet och förbättrad resenärsinformation vid störningar bidrar till ökad pålitlighet och trygghet för resenärerna. Det långsiktiga arbetet för att säkra kompetensförsörjningen inom kollektivtrafiken behöver fortsätta.

Fokusområden inom detta mål:

- Utveckla attraktiv kollektivtrafik som bidrar till geografisk tillgänglighet och jämlika förutsättningar.
- Kollektivtrafiken i kombination med andra färdmedel ska vara resurseffektiv och robust.
- Utveckla infrastruktur för ett transporteffektivt och uppkopplat Västra Götaland.

Mål: Resandet med kollektivtrafik i Västra Götaland ska kännetecknas av tillgänglighet, trygghet, säkerhet och vara smidig för alla invånare.

Tillgänglighet

Sverigedemokraterna vill ha en kollektivtrafik som alla kan nyttja. Oavsett var invånaren bor, dess ålder eller om de lever med en funktionsnedsättning så ska kollektivtrafiken fungera tillfredsställande. Att säkra en tillgänglig, trygg, punktlig och komfortabel kollektivtrafik för passagerare är ett måste för att fler ska uppleva det som ett reellt alternativ till andra transportmedel. Vilket inte minst är nödvändigt för människor boende och verksamma i småorter och på landsbygden. De geografiska avstånden kräver grundläggande service och väl fungerande infrastruktur för pendling till jobb, skola och fritidsaktiviteter. Resandet med kollektivtrafik har en stor roll att spela men för de flesta är bilen fortsatt helt avgörande för en fungerande vardag.

För att upprätthålla en god kundservice och tydliggöra ansvar för resor över regiongränser är det viktigt att VGR och kringliggande regioner fortsätter samarbeta för att förenkla för resenären. Till exempel vore samverkan vid upphandling av biljettsystem önskvärt vilket kan ge minskade kostnader för regionen och enklare övergångar för passageraren.

Sverigedemokraterna är positiva till ambitionerna i revideringen av programmet Målbild tåg 2035. Vi anser dock att mer kan göras i syfte att öppna fler tågstationer och utveckla den spårbundna trafiken i vår region. Analysrapporten Det goda livet i Dalsland är ett bra exempel på hur vi gemensamt skapar förutsättningar för en stark regional utveckling i norra delregionen med bland annat upprustning och utökning av tillgängligheten till tågresande. Vi välkomnar att liknande översyn görs i övriga delregioner. Konkreta planer ska genomföras för de orter som sedan tidigare har blivit lovade stationshus.

Pendelparkeringar

Pendelparkeringar är en väsentlig del i kombinerat resandet. Regionen består till största delen av landsbygd och för många är det långt till närmaste hållplats eller resecentrum. Kombinationen bil och kollektivtrafik är ibland nödvändig och bör respekteras eftersom infrastrukturen ser ut som den gör idag. För att uppmuntra nyttjandet av pendling med kollektivtrafik behöver pendlingsparkeringarna och parkeringsplatserna i anslutning till resecentra bli säkrare. Många parkeringsplatser ligger avsidet och är obebakade, där sker stölder och skadegörelse upprepade gånger, vilket inte är acceptabelt. Det ska vara tryggt att ställa bilen och det är därför av stor vikt att öka tryggheten, till exempel genom kameraövervakning för att förhindra stölder och skadegörelse.

En förutsättning för att kombinerat resande ska fungera är att det finns pendelparkeringar och att storleken på pendelparkeringarna är i proportion till det ökande resandebehovet. Invånare och resenärer vittnar om överfulla parkeringsplatser som då blir ett hinder för det kombinerade resandet.

Trygghet

Sverigedemokraterna värnar om trygghet för alla invånare. Många medborgare väljer tyvärr bort kollektivtrafiken på kvällar, nätter och helger på grund av otrygghet. VGR behöver ta ett krafttag kring ökad kameraövervakning på bussar, spårvagnar, tåg och vakter och trygghetsvårdar bör synas på utsatta linjer och hållplatser.

Många buss- och spårvagnschaufförer vittnar om en tuff arbetsmiljö och har på vissa turer behov av en säkrare arbetsplats. Göteborgs spårvagnschaufförer har idag låsta förarhytter. Denna möjlighet borde även inkludera busschaufförer och bättre prioriteras vid upphandlingar av nya fordon. 2026 tar VGR över ansvar och drift för Göteborgs 550 busskurer, där bör det vid utformningen av dessa genomföras riskanalyser av förutsättningar att bygga kurer med okrossbart material där det återkommande sker skadegörelse.

Sverigedemokraterna vill se ytterligare satsningar och att det arbetas vidare med konceptet civila kontrollanter i kollektivtrafiken, främst i Göteborgsområdet. För att förebygga uppkomsten av otrygghet i resandet ska Västtrafik tillsammans med kommunerna och i samarbete med bland annat polisen inrätta en trygghetscentral i de större städerna i regionen.

Fokusområden inom detta mål:

- Kollektivtrafiken ska vara utbyggd och attraktiv med god infrastruktur även på lands- och glesbygden.
- Samverka för god samhällsplanering och kollektivtrafikens framkomlighet.
- Systematisera arbetet med civil beredskap.

- Öka tillgängligheten och utbudet för resor med tåg i Västra Götaland.
- Utökad fokus på pendelparkeringar i samverkansarbetet med kommunerna.

Mål: En god arbetsmiljö för förare och övrig personal i kollektivtrafiken

Chaufförernas och tågpersonalens arbetsmiljö

Uppdraget till Västtrafik behöver konkretiseras vad gäller vikten av samt ansvaret de har som upphandlare av kollektivtrafik. Upphandlingsdirektiven till de privata företagen bör beskriva hur Västtrafik kan ställa tydligare krav på en god arbetsmiljö för förare. Delade turer ska undvikas. För att arbeta i enlighet med detta behöver Västtrafik i sitt anbudsförfarande erbjuda rimliga grupperingar av turer som skapar förutsättningar för företagen att planera arbetstid för sina förare.

Kollektivtrafikens kompetensförsörjning kräver ett gediget arbete och kartläggning av arbetsmiljöfrågor. Västtrafik bör tillsammans med upphandlade företag djupare utreda arbetsmiljöproblematiken och bristen på förare inom alla trafikslag med anledning av den otrygga arbetsmiljön och att skarpa åtgärder presenteras.

Biljettkontrollanternas arbetsmiljö

Västtrafiks upphandling av de civilklädda kontrollanterna är en oerhört välkommen satsning. Under 2024 uppmärksammades hur tuff och utmanande arbetsmiljön är för de civilklädda kontrollanterna ute i tjänst. Den hotbild kontrollanterna kan få utstå för att de utför sina arbetsuppgifter är oacceptabel. Arbetsmiljön behöver stärkas och Västtrafik ska framåt upphandla en stödjande verksamhet till de civila kontrollanterna i form av trygghetsvakter.

Visselblåsartjänst direkt till Västtrafik

Västtrafik har redan idag ett utbyggt system för incidentrapporter som går via bussbolagen. Detta system bör utökas och komplettera detta system med ytterligare en tjänst där chaufförer vid behov kan gå direkt till Västtrafik. Arbetet med det nya förslaget till regional riktlinje för visseblåsning (RS 2024–01064) som förtydligar roller och ansvar för hantering av visseblåsartjänster är något Sverigedemokraterna drivit som förslag och fått gehör. Det är dock av principiell vikt att även VGR:s majoritetsägda bolag, som bland annat Västtrafik, ska åläggas genom ett ägardirektiv att ansluta sig till tjänsten.

Fokusområden inom detta mål:

- Ökad trygghet under arbetstid för förare genom förebyggande åtgärder.
- Inför trygghetsvårdar för att underlätta ombordpersonalens säkerhet.
- Utreda arbetsmiljöproblematiken och bristen på förare inom alla trafikslag.

Mål: Kollektivtrafiken ska långsiktigt ha ett minskat behov av skattefinansiering och ökat krav på självfinansiering

Ökad självfinansieringsgrad i Västtrafik

Västtrafiks självfinansieringsgrad var åren innan pandemin motsvarande 50–51 % (enligt beräkning i årsredovisningen). Pandemin och minskade biljettintäkter har påverkat självfinansieringsgraden negativt. Gör vi motsvarande estimering utifrån budget för 2026 förväntas självfinansieringsgraden hamna lägre även om den stärkts i och med återhämtningen av biljettintäkterna och bedöms nu motsvara cirka 46,7%. För att kunna erbjuda en bättre och mer tillgänglig kollektivtrafik, utveckla utbudet och kunna göra de investeringar som behövs får inte ekonomin urholkas. Västtrafiks trafikavtal är indexerade och innebär att kostnaderna för befintlig trafik ökar i takt med kostnadsutvecklingen i samhället generellt.

Sverigedemokraterna är angelägna om att Västtrafik fortsätter arbetet med ökad intäktssäkring och når den ambitiösa målsättningen om ökad självfinansieringsgrad. I syfte att fortsätta arbetet med intäktssäkringen för Västtrafik bör ett lojalitetsprogram för resenärer och kunder utredas och vidareutvecklas. Självfinansieringsgraden ska på sikt öka, med en kortsiktig ambition att nå 50 procent senast 2028.

Reklam i kollektivtrafiken

Ytterligare åtgärd, för Västtrafik att använda i sitt arbete med intäktssäkring, är att göra en översyn av nyttjandet av reklamplatser i kollektivtrafiken. Genom att utveckla befintlig reklampolicy, hitta kreativa idéer och arbetssätt kan privata kunder erbjudas lukrativa utrymmen för att placera reklam. Västtrafik AB ska se över huruvida de kan återta ansvaret för reklamutbudet från det privata företaget som idag ansvarar för uthyrningen, alternativt att vi kan kräva en större del av intäkterna som reklamplatserna genererar. Hundra tusentals invånare reser med Västtrafik varje dag till bland annat arbete, studier och sociala aktiviteter, vilket ger Västtrafik ett gott utgångsläge.

Som ett resultat av detta bör tidigare beslut om nya spelregler för reklam i kollektivtrafiken korrigeras.

Intäktssäkring

Sedan 2024 har Västtrafik äntligen, på en initialt låg nivå, inlett arbetet med att införa civilklädda kontrollanter i kollektivtrafiken som ett komplement till de ordinarie kontrollanterna.

Sverigedemokraterna vill se fler civilklädda kontrollanter och bättre samordning på sträckor där tjuvåkning är särskilt frekvent.

Fokusområden inom detta mål:

- Intensifiera arbetet med att öka Västtrafiks självfinansieringsgrad.
- Utveckla åtgärder för hållbar finansiering av kollektivtrafiken över tid.
- Öka antalet civila biljettkontrollanter.
- Vidareutveckla lojalitetsprogram i kollektivtrafiken.

Mål: Västtrafik ska vara ledande i teknikomställningen med innovativa lösningar

Omställningen till elbussar innebär en betydligt längre livslängd än på dagens bussar. Därför ska en utredning genomföras angående dagens krav om specificerad livslängd i upphandlingar i stället kan riktas mot funktion. Dagens krav innebär stora osäkerhetsfaktorer i det tekniskifte vi befinner oss i vilket gör att bolagen måste ta höjd i avtalen vilket leder till högre avskrivningstakt än nödvändigt och således en högre kostnad.

Fokusområden inom detta mål:

- Följ den tekniska utvecklingen. Utred dagens krav om specificerad livslängd på bussar med syfte att se om inte krav i stället kan fokusera på funktion vid upphandling.
- Arbeta vidare med utvecklingsprojekt och innovativa lösningar.
- Samverka med kringliggande regioner för att säkerställa enkla och smidiga system för invånare som reser över regiongränsen.

Nationell plan för transportinfrastrukturen i Västsverige

VGR:s fortsatta tillväxt förutsätter en väl fungerande infrastruktur. Som region och tillsammans med våra samarbetspartners både på statliga och kommunal nivå måste vi göra mer för att underlätta det långa resandet både inom och utanför Västra Götaland. Detta innebär i synnerhet en upprustning av väg- och järnvägsnätet i hela vårt territorium. VGR samordnar tillsammans med kommunalförbunden regionens prioriteringar och synpunkter på den nationella transportinfrastrukturplanen.

Sverigedemokraterna är angelägna om att arbetet med att öka tillgängligheten för resor med tåg bör intensifieras samt att det befintliga vägnätet rustas upp för att återgälda dagens underhållsskuld.

I det ständigt pågående nationella arbetet med stora infrastrukturprojekt inom Västra Götalands territorium är VGR en viktig dialogpartner för Trafikverket och regeringen. Sverigedemokraterna värnar om en trafikinfrastruktur som är säker, tillgänglig, kostnadseffektiv och väl underhållen. Vi

anser att både för samhällets robusthet och för näringslivets fortsatta utveckling i Västsverige krävs vägar och järnvägar med hög bärighet, kapacitet och förutsättningar för transport av gods.

Det är positivt att Trafikverket fokuserar på mer medel till underhåll i kommande plan och SD i VGR vill understryka att det mindre vägnätet har betydelse för boende och företag. Vägunderhållet bör därför inte enbart styras av trafikmängder, utan också ta hänsyn till enskilda områden.

Några av de centrala delarna inom det regionala uppdraget är att verka för en god regional utveckling och tillhandahålla kollektivtrafik inom territoriet. Vilket föranleder att man från politikens sida lyfter några av de mer högprioriterade satsningarna i väg- och järnvägsinfrastrukturen utifrån det regionala perspektivet. Vi finner en bred samsyn med Västra Götaland i flera av prioriteringarna, däribland:

- ➔ **E20** snarast ska byggas färdigt till 2+2 körfält genom hela regionen. E20 är pulsådern genom Västsverige och en fullt ut mötteseparerad motorväg hela sträckan ökar både säkerheten och framkomligheten.
- ➔ **E45** behöver omgående utbyggnad och trafiksäkerhetsåtgärder. Det är en huvudled för gods- och persontransporter genom Dalsland, mellan Göteborg och Oslo, och vidare norrut. Vägen används av både pendlare, turisttrafik och tung yrkestrafik.
- ➔ **Västra stambanan** mellan Göteborg och Alingsås är helt nödvändig för Sveriges persontransporter till och från västra Sverige. Göteborgs hamn försörjer hela Norden med logistikförutsättningar till och från världen. Nuvarande järnvägsinfrastruktur leder till flaskhals i det samlade järnvägsnätet vilket gör detta till den enskilt viktigaste infrastruktursatsningen på järnväg i hela Sverige.
- ➔ **Regionala järnvägar** prioriteras också i VGR:s arbete vilket Sverigedemokraterna ställer sig bakom. Särskilt vill vi lyfta Kinnekullebanan och Södra Bohusbanan, två banor där behovet av investeringar är aktuella.
 - ➔ Kinnekullebanan handlar i huvudsak om att göra enskilda åtgärder på befintlig bana för att ge förutsättningar för ökad turtäthet med persontrafik.
 - ➔ Södra Bohusbanan (Göteborg-Strömstad) är också i behov av åtgärder för kapacitetsökning för bättre arbets- och studiependling och bättre sammanknytning för hela västkusten. Med en ny utredning och planering som underlag för Bohusbanan kan även ansats tas för redan befintliga studier för spårbunden persontrafik till Oslo.

En annan viktig gemensam prioritering är satsningen på Vänersjöfarten. Vi stödjer fullt ut regionens uppmaning att verka för en utveckling av inlandssjöfarten och ser därför positivt på det pågående arbetet med att bygga nya slussar i Trollhätte kanal. Att ersätta de över 100 år gamla slussarna i Trollhättan och Lilla Edet är en viktig investering för att säkra godstrafiken på Göta älv och Vänern.

Slutligen vill vi poängtera vikten av tillgänglighet för hela Västra Götaland. Storstadsområdet Göteborg behöver effektivare lösningar för att hantera växande trafik. Vi stödjer till exempel satsningar på metro-buss systemet och nya kollektivtrafiklänkar i Göteborgsområdet som avlastar vägtrafiken. Samtidigt får vi inte glömma de mindre orterna och landsbygden. Som tidigare nämnts kan det mindre vägnätet i många fall vara avgörande för lokalt näringsliv och boende.

Stärkt beredskap i händelse av kris eller krig

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden bör flytta fram sina ambitioner och arbetssätt för beredskapshöjande insatser på infrastrukturen. Det osäkrare omvärldsläget ökar behovet av stärkt beredskap i Sverige och Västra Götaland. VGR spelar, utöver sin verksamhet inom hälso- och sjukvården, en central roll i att säkerställa att samhällets kritiska funktioner kan fortsätta fungera även under kris eller krig. En av de viktigaste aspekterna i denna beredskap är en robust och pålitlig infrastruktur, inklusive vägar, järnvägar och kollektivtrafik.

5. Kultur

Kultur i Västra Götaland bedrivs med utgångspunkt i *Västra Götalands kulturstrategi och kulturplan 2024–2027*. Regionen arbetar brett med kultur genom både hel- och delägda kulturbolag samt genom olika typer av ekonomiskt stöd till kommuner, kulturaktörer och civilsamhället.

Västra Götalandsregionens kulturbudget och ambitioner har under de senaste två decennierna nått abnorma höjder och vi står inför en stor utmaning att minska dem. Självklart ska det finnas kultur men vi kan inte ge allt åt alla, regionens lagstadgade kärnuppdrag är det som ska prioriteras ekonomiskt.

Mål: Ett fritt, rikt och starkt kulturliv i hela Västra Götaland

I vår region finns både den pulserande staden och lugna landsbygden. Genom ny teknik, digitala flöden och digitalisering kan vi överbrygga många klyftor i vår region.

Samordning och kunskap ska vara VGR:s huvudsakliga roll inom kulturområdet, snarare än att stödja med skattefinansierade bidrag. En förändring som tar tid men som Sverigedemokraterna anser vara nödvändig i längden.

De som bor i VGR ska ha tillgång till ett brett och högkvalitativt kulturutbud oavsett ålder, om du har en funktionsnedsättning eller inte, vilken bakgrund du har eller ort du valt att leva i. Vi ska kunna möta barn och ungas behov av kultur på deras villkor till exempel inom idrott, kulturskolor och även spelkultur. För att öka tillgängligheten vill Sverigedemokraterna se ett ökat arbete inom kulturförvaltningen att ytterligare decentralisera kulturutbudet.

Regionen ska stå för kunskap och plats för nätverkande för den enskilda konstnären/kulturutövaren, våra 49 kommuner, kulturbolag och organisationer. Genom att regionen ser sitt huvuduppdrag som kunskapssamlade kraft och som en naturlig plats för samverkan, kan vi nå mål om minskade ekonomiska medel till kulturen i regionen och frigöra resurser till vården.

Fokusområden inom detta mål:

- Vidgat deltagande.
- Samverkan och synergi.

Mål: Bevara, vårda och belys regionens kulturarv för att främja gemenskap

Att förstå det kulturella arvet är att förstå samhället. Genom att lyfta fram vår historia, traditioner och konstformer kan vi skapa en plattform för dialog, reflektion och gemenskap. Det är genom att bevara och uppmuntra intresset för vårt kulturarv som vi kan bygga en starkare och mer sammanhållna region, vilket gynnar oss alla.

Vårt lokala kulturarv är av ett stort regionalt intresse. Vi har i regionen ett flertal museum som lyfter fram den lokala historien och industrin. Det finns även många hembygdsgårdar som förvaltar kulturhistoriska landmärken och ger liv till gamla byggnader och traditioner som i sin tur bidrar till sammanhållningen.

Som deltagare i Haagkonventionen har Sverige en skyldighet att vidta åtgärder under fredstid för att säkerställa skyddet av vårt kulturarv i händelse av väpnad konflikt. Att säkerställa bevarandet av vårt lokala kulturarv och våra nationalskatter är inte bara ett ansvar gentemot historien utan också gentemot kommande generationer. Sverigedemokraterna menar att det måste upprättas planer och samverkan för att skydda våra fysiska kulturskatter och bevarande av kunskap om lokal historia och traditioner – det materiella och immateriella kulturarvet.

Fokusområden inom detta mål:

- Det regionala kulturarvet ska ges större utrymme i regionens kulturambitioner.

- Stärkt beredskap för bevarandet av kulturarvet.

Mål: Kulturen är en självklar del av arbetet med en god folkhälsa

Folkhälsa som begrepp handlar inte bara om den fysiska hälsan hos populationen, det handlar även om den psykiska hälsan, allmänt välmående, personlig utveckling, mänskliga rättigheter och demokrati. Kulturen kan ses som en resurs för ett berikat liv. Det finns många studier som stödjer påståendet att kultur är viktigt för hälsan och är ett instrument som kan användas i arbetet för att skapa folkhälsa.

Medie- och informationskunnighet (MIK) är det samlade begreppet med syfte att stärka individer som medvetna medieanvändare i en tid av snabb teknikutveckling. Biblioteken identifieras som en nyckelaktör för att öka det digitala deltagandet bland de som är digitalt utestängda. De kan tillhandahålla resurser som tillgång till enheter, kunskap om användning och utbildning i digitala färdigheter.

Sverigedemokraterna vill prioritera de ideella föreningarna och organisationerna då de spelar en central roll inom idrotten och fysisk aktivitet, de är en självklar kraft inom svensk kulturverksamhet. Genom stärkt arbete för en god fysisk folkhälsa riktat mot de ideella föreningarna och organisationer inom RF-SISU kan vi tillsammans säkerställa en hållbar utveckling inom barn- och ungdomskulturen och idrotten. Att alla i samhället har möjlighet till fysisk aktivitet där vi möter vardera persons egna möjligheter och förmågor är viktigt för oss. Därför vill Sverigedemokraterna se särskilt stöd till de organisationer i civilsamhället och kommuner som anordnar verksamhet för de med funktionsnedsättning. Parasporten ska stöttas och värnas.

Att skratta och le påverkar människan positivt. I flertalet studier fastslås det att lekterapeutisk verksamhet är av betydande karaktär under sjukhusvistelsen för barnen. Sjukhusclowner som främst arbetar med barn gör sjukhusvistelsen, som ofta kan vara skrämmande och omvälvande till mindre obehaglig genom lek, sång, sagoläsning och annan kreativ och pedagogisk verksamhet. Därför ska regionen utveckla och öka anslaget till kultur på sjukhus och sjukhusclowner. Vi vill även att regionen inför kulturverksamhet på avdelningar för vuxna, särskilt för de som är ineliggande under längre perioder.

Behovet av fristäder ökar när konflikterna och oroligheterna i vår omvärld blir alltmer påtagliga. Sverigedemokraterna vill se ett fortsatt arbete och en utveckling av fristäder när behov finns. Västra Götaland ska finnas som en trygg famn för de journalister och kulturpersoner som har en utsatt situation och hotbild.

Fokusområden inom detta mål:

- Stärkt arbete med Medie- och informationskunnighet (MIK).
- Stärk folkhälsan genom idrott och fysisk aktivitet.
- Öka satsningar och ekonomiskt stöd till sjukhusclowner samt kultur på sjukhus.
- Stärkt demokrati och yttrandefrihet.

Mål: Nettokostnaden för regionens kulturverksamhet ska minska över tid.

För närvarande är många av regionens kulturinstitutioner högt beroende av skattepengar för finansiering och kan vara sårbara för budgetnedskärningar.

Genom att fastställa en realistisk ambitionsnivå och följa budgeten noggrant kan våra kulturinstitutioner undvika onödiga underskott och ekonomiska utmaningar. Självklart måste kulturnämnden säkerställa att våra verksamheter som GöteborgsOperan, Göteborgs Symfoniker och Regionteater Väst har en budget med lång planerbarhet utan större svängningar från år till år, detta på grund av att stora delar av deras produktion behöver planeras flera år i förväg.

Vi ställer krav på våra kulturbolag att öka sin självfinansieringsgrad. Göteborgsoperan och Göteborgs Symfoniker gör redan ett bra arbete med sin självfinansieringsgrad men det finns utrymme att ställa krav om ytterligare ansträngningar och nå ännu bättre resultat.

Det pågår idag politiska samtal om att regionen ska förvärva till exempel Folkteatern Göteborg. Att äga fler kulturinstitutioner kan vara en känslig fråga, eftersom det kan öppna upp för en snöbollseffekt av ökat ägarskap. Folkteatern Göteborg har en mycket låg självförsörjningsgrad, endast fem till sex procent. Det vore högst oansvarigt att fortsätta stödja en verksamhet som inte kan gå runt utan stora andelar skattemedel.

Sverigedemokraterna eftersträvar en långsiktig ekonomisk balans där vår kärnverksamhet prioriteras. För att nå det målet och kunna lägga mer resurser på sjukvården som under lång tid varit underfinansierad, har vi två vägar att välja mellan. Den ena lösningen skulle vara att höja skatten och den andra innebär rationalisering för att frigöra ekonomiska medel från det som inte är kravställt, till exempel inom kultur och regional utveckling där vi gör mer än vad som krävs enligt lag. Enligt Sverigedemokraterna är alltså den enda rimliga vägen framåt att omprioritera de medel vi har, inte att höja skatten. Självklart ska vi ha kulturverksamhet i regionen men inte till de ofantliga medel som spenderas idag.

Inom detta vill vi se minskade bidrag till exempelvis studieförbunden samt minskade stöd till enskilda utövare. Vi vill hellre se satsningar på lika utdelningar till kommuner och regionala aktörer som till exempel regionens kulturbolag, teatrar, konserthallar och kulturskolor med flera. Vi vill samtidigt stärka stöden till RF-SISU, parasport, bibliotek samt särskilda satsningar för allas rätt till deltagande och upplevelse. Över tid måste regionen minska kulturnämndens bidrag till en mer rimlig nivå. Kulturnämndens budget uppgick (exklusive statliga stöd) 2024 till 1 167 mnkr, vilket motsvarar 658 kr/per invånare. Samtidigt har rikssnittet under den senaste tio-årsperioden legat på 350–380 kr/per invånare. Sverigedemokraterna menar att vi över tid måste gå ner till rikssnittet för regionbidrag till kulturen för att nå en ekonomiskt hållbar situation.

Fokusområden inom detta mål:

- Prioritering av regionens hel- och delägda bolag
- Ekonomisk återhållsamhet och balans

6. Västra Götalandsregionens lednings- och stödfunktioner

För att bedriva ändamålsenlig verksamhet inom regionens huvudsakliga ansvarsområden finns ett antal lednings- och stödfunktioner. Dessa ska genom uppdrag och i samverkan bistå organisationen att uppnå ambitionerna på ett kostnadseffektivt sätt, i linje med vad kommunallagen fastställer.

Regionstyrelsen

Regionstyrelsen är Västra Götalandsregionens ledande politiska förvaltningsorgan. Den ska vara väl informerad om och ha ansvaret för hela organisationens utveckling, samt följa de frågor som kan inverka på dess utveckling. Regionstyrelsen vakar över att nämnder och styrelser fullgör sina uppgifter inom olika verksamhetsområden utifrån regionfullmäktiges beslut, och vad som enligt lag och andra författningar vilar på Västra Götalandsregionen.

Effektivisering – en naturlig del i regionens verksamheter

I dagsläget är det många som förknippar effektivisering med besparing, det är en misstolkning som måste stävjas. Att ständigt sträva efter att effektivisera arbetsmetoder och rutiner bör prioriteras

upp och inkluderas i både det dagliga och det långsiktiga planeringsarbetet i verksamheterna. Fler medarbetare bör inkluderas i detta arbete med syfte att skapa en positiv kultur och ett naturligt långsiktigt fokus inom regionen. Detta ligger i linje med den tillitsbaserade styrningsmodellen som införts och är under utveckling.

Effektiviseringsberedning

En effektiviseringsberedning bör tillsättas direkt under regionstyrelsen i syfte att stödja nämndernas och styrelsernas arbete med både kortsiktig och långsiktig effektivisering, samt att arbetet med goda exempel sprids mellan förvaltningarna tills detta sker som en naturlig del i det dagliga arbetet.

Sverigedemokraterna vill även att effektiviseringsberedning tillskapar en årlig premie, likt den miljöpremie som delas ut årligen till den verksamhet som vidtagit åtgärder som är positiva för miljön. Med en sådan premie skulle bättre incitamenten finnas för förbättring och bra idéer. Ett ekonomiskt incitament för personalen i form av en engångssumma skulle kunna spara mycket pengar för regionen på sikt.

Överadministration

Sedan regionen infördes har de administrativa verksamhetsdelen av totalkostnaden succesivt ökat. Många av våra verksamheter, till exempel sjukhusförvaltningarna, har påbörjat arbetet med att minska administration och det bör även moderförvaltningen göra. Därför föreslår vi en minskning av anslag till regionstyrelsen, vilket även innefattar koncernkontoret. Regionen bör även se över den politiska organisationen för att nå en mer effektiv och kvalitetssäkrad organisation där styrning och ledning är tydlig för verksamheterna. Idag finns det över 1000 förtroendeuppdrag och till nästa period (mandatperioden 2026–2030) bör planering för en minskad politisk organisation finnas med.

Åter i bruk

Åter i bruk startade för några år sedan med syfte att återanvända möbler internt och det framgick tydligt vid starten att ambitionen var en verksamhet som skulle vara självfinansierad efter två till tre år. Så blev inte fallet. Även om verksamheten har ett gott syfte anser inte vi att den tillhör regionens kärnverksamhet och i stället ska denna läggas på extern aktör. Det finns idag flertalet externa aktörer som arbetar med återbruk av möbler, både privata företag och kommuner. Västra Götalandsregionen ska inte bedriva verksamheter som konkurrerar med den befintliga marknaden.

Fastigheter

Styrelsens för fastighet, stöd och service ansvarar för Västra Götalandsregionens fastighetsförvaltning, lokalförsörjning samt att utveckla och säkerställa effektivt lokalutnyttjande inom regionen. Under 2024 hade regionen drygt 70 000 kvadratmeter tomställda lokaler i egenägda lokaler, vilket motsvarar ungefär tio fotbollsplaner. En stor andel av dessa är lokaler avsedda för hälso- och sjukvårdsverksamhet. Omställningen av hälso- och sjukvården har en stor påverkan på behovet för lokalförsörjning. I och med detta krävs ett nära samarbete mellan styrelsen för fastighet, stöd och service och strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden.

Att lokaler och ytor som vi idag använder är väl anpassade efter de verksamheter som bedrivs är också fundamental för att få balans i vårt fastighetsbestånd och är i slutändan en gynnsam besparing. Yt-nyckeltal är ett effektivt och tydligt verktyg för att synliggöra hur våra ytor och lokaler nyttjas. Styrelsen för fastighet, stöd och service får därför i uppdrag att införa Yt-nyckeltal som praxis i arbetet med våra fastigheter och lokaler, både de vi äger och hyr, inom alla verksamhetsområden.

Det finns fyra val för varje tom lokal; använda, sälja, riva eller hyra ut till extern intressent. Att inte göra något och fortsatt betala för något vi inte använder är ett slöseri med våra invånares skattemedel. Vi vill se en noggrann redovisning av våra tomma och outnyttjade lokaler där tjänstepersoner även ger rekommendation om agerande enligt de fyra valen.

Underhåll befintliga fastigheter

Underhållet av VGR:s befintliga lokaler behöver prioriteras upp. Under kommande budgetperiod vill Sverigedemokraterna se en förskjutning av investeringsbudgetens medel för nyinvesteringar till reinvesteringar i syfte att minska risken att drabbas av onödiga och akuta underhållsbehov. Genom omprioritering och nya överväganden kan det resultera i en lägre kostnad för regionen. Lägst påverkan ur både ekonomiskt och hållbarhetsperspektiv ger de byggnader som inte blir byggda.

Stöd, service och försörjning

Regionen har flertalet funktioner som på olika sätt stödjer den egna produktionen och verksamheten. Inom detta område finns det utöver den dagliga driften flertalet pågående projekt och framtida utmaningar. Till exempel pågår ett viktigt arbete genom konceptet *Material i Vården* som ska ställa om försörjningen av material, läkemedel, livsmedel, medicinteknisk utrustning och hjälpmedel till hälso- och sjukvården för att skapa bättre effektivitet och robusthet.

I arbetet med Material i Vården (MiV) finns det i dagsläget utmaning i samordningen samt att behoven förändras ständigt. Regionen måste även arbeta med intensivt gällande kompetensförsörjning både för det nuvarande behovet och för framtida behov.

Tre styrelser i regionen har särskilt utpekade ansvar inom området service. Styrelsen för Logistik, Styrelsen för Fastighet, Stöd och Service samt Styrelsen för Hälsan & stressmedicin.

Styrelsen för fastighet, stöd och service

Styrelsen för Fastighet, stöd och service ansvarar för VGR:s fastighetsförvaltning och lokalförsörjning samt att utveckla och säkerställa effektivt lokalutnyttjande inom regionen. Styrelsen med dess förvaltning ansvarar även för leverans av stöd- och servicetjänster åt nämnder, styrelser samt de aktiebolag där VGR äger mer än hälften av aktierna.

Regionen utvecklas och de ökade förväntningarna på verksamheterna, nya innovationer och möjligheter gör uppdragen komplexa och behoven som förvaltningen för fastighet, stöd och service åläggs blir allt tyngre och mer utmanande. Ytterligare uppdrag läggs till styrelsens allt eftersom den nya politiska organisationen färdigställs. Styrelsen och dess förvaltning har många kvalitetshöjande och effektiviserande åtgärder att införa för att säkerställa att regionens behov tillgodoses.

Styrelsen för logistik

Styrelsen för Logistik ansvarar för enhetlig, sammanhållen, hållbar och resurseffektiv logistik och försörjning av varor inom VGR. Styrelsen med dess förvaltning har det långsiktiga strategiska uppdraget att utveckla logistik- och varuförsörjning med tillhörande tjänster. Utvecklingen av ett regionalt optimerat sortiment sker i samråd med utförarstyrelser och regionstyrelsen. Samverkan mellan verksamheterna och förvaltningen för logistik är därför nödvändig, både styrelsen och förvaltningen för logistik har en elementär ställning i frågan om beredskap i händelse av kris eller krig. Särskilt fokus måste läggas på att vår interna logistik och försörjning av material även fungerar i kris och krig. En hög beredskap måste planeras och möjliggöras.

Inköp av livsmedel

Sverigedemokraternas målsättning gällande regionens inköp av livsmedel och råvaror är att andelen närproducerade råvaror ska öka. Detta utgör en möjlighet för regionen att bidra till lokal produktion av livsmedel. Det finns positiva kvalitets- och miljöaspekter på detta, men i första hand är syftet att bidra till landsbygdens ekonomi och regionens livsmedelssäkerhet, i stället för kvantitativa mål kopplade till miljöcertifieringar och Fairtrade.

Styrelsen för hälsan och stressmedicin

Styrelsen för Hälsan och stressmedicin är den politiska nämnden med ansvar för verksamheterna Hälsan och Arbetslivet samt Institutet för stressmedicin.

Hälsan och Arbetslivet är regionens interna företagshälsovård. De ska även stödja regionens verksamheter i deras arbete att uppnå arbetsmiljömålen samt personalpolitiska visioner. Institutet för stressmedicin är VGR:s kunskapscentrum inom stressområdet där forskning, behandling och utvecklingsarbete sker, samt vidareförmedling och utbildning om stress, hälsa och psykosocial arbetsmiljö.

En stor andel av regionens långtidssjukskrivna personal är sjukskrivna på grund av stress eller annan psykisk ohälsa som ofta är arbetsrelaterad. Därav bör regionen bli bättre på att utnyttja och utveckla styrelsen samt dess förvaltning och verksamheter. Vi kan göra mycket mer internt förbättringsarbete genom bättre nyttjande av den kompetens som finns inom förvaltningen för hälsan och stressmedicin. Vi som politiker måste vara bättre på att lyssna in och hörsamma vad dessa verksamheter behöver för att kunna sprida och utveckla sitt arbete.

VGR måste säkerställa att styrelsen för hälsa och stressmedicin involveras i högre grad i regionövergripande arbete som rör arbetsmiljö för VGR:s medarbetare.

Inköp och upphandling

Sverigedemokraterna kommer verka för att en översyn av regionens upphandlingsförfarande genomförs under mandatperioden. Enligt Skattebetalarnas intresseorganisation (<https://skattebetalarna.se/>) går det på sikt att spara upp emot en åttondel av kostnaderna om vi agerar mer i enlighet med näringslivet. Genom att underlätta vid upphandlingsförfarandet och inte ha för högt ställda krav att endast stora resursstarka entreprenörer kan delta öppnar vi för att fler har möjlighet att lägga anbud och på så sätt ökar konkurrensen. Med ett större utbud som då uppstår kan även priserna bli lägre. VGR upphandlar för cirka 25 miljarder kronor per år och här finns det stora resurser att spara genom effektiviseringskrav samt förbättrade upphandlingsprocesser. Utöver detta bör politiken få en bättre insyn i upphandlingsprocessen. Idag får vi nästan aldrig se de underlag som går ut vid en upphandling och vi får många gånger inte heller insyn i grunderna för varför de valt det ena eller det andra bolaget. Genom förbättringar inom upphandlingar kan vi öka både kvalitet och pris. I 2026 års budgetförslag lägger vi därför in en effektivisering om 100 miljoner kronor i syfte att fortsätta och belysa behovet av bättre upphandlingar.

IT och digitalisering

Sverige och regionen är just nu inne i en stark digitaliseringsperiod. Nya digitala metoder och verktyg tas fram för att underlätta medarbetarens arbete och befolkningens involvering och engagemang. Särskilt stor digitaliseringsprocess sker inom vår hälso- och sjukvård. Oavsett var digitaliseringen sker är det viktigt att ha i åtanke att digitaliseringen är ett verktyg och inte ett mål i sig.

Det finns fortsatt en andel i befolkningen som inte är digitaliserade. Dessa måste vi ta hänsyn till och fortsatt erbjuda tjänster på ett mer analogt sätt, till exempel genom telefonsamtal, fysisk post och fysiska möten.

Under arbetet med att digitalisera verksamheterna är det nödvändigt att även AI inkluderas. Det finns stora vinster inom flera användningsområden för teknik som finns tillgänglig redan idag. VGR bör även sätta upp riktmärken och i större utsträckning jämföra ("benchmarking") med länder där arbetet inom AI har kommit längre, såsom i England och USA.

Regionen måste arbeta strukturerat och med tydlig styrning gällande behovet av investeringar och implementeringar av IT och andra digitala stöd. Även AI-hubben som samordnar, utvecklar och förvaltar AI-lösningar inom organisationen behöver både ökat stöd och förbättrad styrning. AI har en särskilt hög acceleration i utvecklingen. Sverigedemokraterna vill prioritera upp forskning och

utveckling av AI i regionen. Idag är detta arbete spritt och sker inom olika verksamheter med olika syften och olika grad.

Den digitala skulden och framtidens administration som positiv kraft

Regionen har många äldre och begränsade IT-system som behöver uppdateras, bytas ut eller avgränsas i användningen. Behov av integrationsmöjligheter system emellan samt automatiserade processer ökar, både inom verksamheten och för våra medborgare och patienter. Genom digitala hjälpmedel och kontaktytor kan vi öka tillgängligheten till regionen samt underlätta och minska den administrativa bördan för medarbetare. Målsättningen är en god digital arbetsmiljö som är intuitiv, intelligent, integrerad och individuell för VGR:s alla medarbetare och chefer. Det kommer att frigöra tid och öka kvalitet för alla verksamheter samtidigt som det skapar förutsättningar för en bättre arbetsmiljö.

Säkerhet och beredskap

Säkerhetsläget i regionen, Sverige och världen förändras och nya typer av hot uppstår. Vi har idag ett krig i vårt närområde (Ukraina) och cyberattacker sker dagligen mot viktig samhällsverksamhet överallt i världen. VGR:s verksamheter är en del av Sveriges totalförsvar och tillsammans med andra samhällsaktörer ska regionen säkerställa att de viktigaste samhällsfunktionerna upprätthålls i både fredstid likväl som vid kris eller krig.

Krisberedskap i VGR följer Lag (2006:544) som föreskriver kommuner och landsting att upprätthålla beredskap för extraordinära händelser. Inte minst kräver detta planering inför olika scenarion men även förberedelser som krislager, så kallade reservsystem, som kan nyttjas om befintliga avgörande system eller infrastruktur slås ut. Regionens centrala och lokala funktioner behöver både utbildas och öva i kris- och krigsorganisation. Till exempel måste stora mängder hälso- och sjukvårdspersonal utbildas och övas i katastrofmedicin och masskadehantering. Det krävs en resursförstärkning för att säkra kontinuitetsplanering inom samtliga verksamheter.

Inte minst måste vi upprätta och förbättra avtal med privata vårdgivare och leverantörer så regionen kan ta del av de nödvändiga varor och tjänster som krävs för hanteringen av höjd beredskap och krig. Samtidigt måste primärvården ges förutsättningar att kunna ta över uppgifter från slutenvården vid behov.

Ett svensk NATO-medlemskap ökar kraven på beredskap. Det är fortsatt osäkert vilken statlig finansiering som kommer finnas tillgänglig, vilket gör det nödvändigt för regionen att noggrant planera och prioritera sina investeringar.

En stark beredskap kräver inte bara investeringar i fysisk infrastruktur utan också i regional samverkan och utveckling. VGR måste arbeta tillsammans med kommuner, näringsliv och andra aktörer för att skapa robusta och flexibla system som kan hantera olika typer av kriser. Utbildning och övning för att stärka beredskapskompetensen hos personal och invånare är också avgörande för att säkerställa att alla delar av samhället är redo att agera vid en krissituation.

För att arbeta vidare med frågan ska koncernkontoret och berörda nämnder i närtid titta på inrättande av en regional infrastrukturfond för satsningar på trafiksäkerhetshöjande åtgärder för järnväg i regionen. Regionen behöver också tillsammans med staten tillse att beredskapslager finns för bränsle till bussar och diesellok. Diesellok behövs samt personvagnar och säkerhet att dieselloken kan dra elmotorvagnar efter sig i händelse av att strömmen faller bort. Regeringen och berörda myndigheter har ett centralt och ledande ansvar i inom dessa områden, men syftet är att se huruvida regionen kan bistå med kompetens och ekonomiska medel för att säkra upp olika beredskapshöjande åtgärder relaterat till infrastruktur.

För att säkerställa att sjukvård, transporter och andra samhällsviktiga tjänster kan upprätthållas krävs investeringar och underhåll av vägar, järnvägar och elnät. Under NATO:s paraply kommer Sveriges strategiska transportkorridorer att behöva klara av ökad militär och civil trafik. Vägarna måste vara

robusta och välunderhållna för att klara ökad trafik och tunga transporter. Investeringar i förbättrad vägkvalitet och säkerhet, samt utveckling av alternativa rutter för att undvika flaskhalsar, är nödvändiga åtgärder. NATO-medlemskapet kan innebära ökad finansiering och tekniskt stöd för att förbättra vägnas kapacitet och säkerhet, där måste Sverige och Västra Götaland ha samma ambition och goda planeringsförutsättningar.

Alla i samhället måste vara bättre förberedda för kris, katastrof och krig. Här är det ingen som ”står ensam stark”, endast tillsammans är vi starka och kan skapa motståndskraft.

Cyberhot och cyberattacker allt vanligare

Regionen hanterar inte bara många känsliga personuppgifter, vi hanterar även mängder av avgörande information. Cyberhot och cyberattacker blir allt vanligare och det sker dagligen flera attack- och intrångsförsök mot våra och andras verksamheter (till exempel upphandlad verksamhet). IT och annan digital miljö behöver ständigt bättras och stärkas i sitt skydd och motståndskraft. Politiken måste vara medveten och villig att investera i ytterligare åtgärder för att stärka skydd mot cyberattacker.

Ekonomi, mål och uppdrag för Västra Götalandsregionens lednings- och stödfunktioner

Krisberedskapen måste stärkas och medel måste läggas på gemensamma övningar tillsammans med till exempel kommuner, räddningstjänst och andra offentliga myndigheter.

Särskilda uppdrag inom VGR ledningsfunktioner

- Regionstyrelsen och dess förvaltning måste bättre och snabbare omhänderta kritik och synpunkter från revisionen.
- Säkerställ att Styrelsen för Hälsan och stressmedicin och dess förvaltningar involveras i större utsträckning i regionens verksamheter med syfte att skapa en bättre arbetsmiljö och lägre sjuktalet för våra medarbetare.
- Påskynda Västra Götalandsregionens arbete för beredskap i kris och krig.
- Skapa en effektivitetsberedning under Regionstyrelsen.
- Skapa en effektiviseringspremie som delas ut årligen till arbetslag/verksamhet som utmärker sig och hjälper regionen effektivisera sina verksamheter.
- Se över den befintliga politiska organisationen med syfte att minska omfånget, kvalitetssäkra styrningen och effektivisera med mål om införande under mandatperioden 2026–2030.
- Underhåll av lokaler och fastigheter (både regionägda och hyrda) ska ske i egen regi.
- Gynna verksamheter och produktion som sker inom regionens gränser i större utsträckning vid inköp och upphandling.

7. Västra Götalandsregionens medarbetare

VGR behöver vara en attraktiv arbetsgivare för att kunna rekrytera och behålla medarbetare långsiktigt. Som arbetsgivare har VGR satt ett högt mål som uttrycks i ambitionen att uppfattas som Sveriges bästa offentliga arbetsgivare 2027 och är gemensamt för hela koncernen.

Mätningar visar på att VGR idag har omfattande arbete kvar att göra för att nå målet att bli Sveriges bästa offentliga arbetsgivare. Analyserna från avgångsenkäten visar dessutom att den organisatoriska arbetsmiljön är den mest genomgående orsaken till avgångarna bland medarbetare i VGR. Två tredjedelar av yrkesgrupperna rankar den organisatoriska arbetsmiljön som det främsta

skälet till att de väljer att avsluta sin anställning. VGR behöver därför arbeta mer fokuserat på att behålla medarbetare och utreda förbättringsmöjligheter i den organisatoriska arbetsmiljön tillsammans med medarbetarna. Inom det tillitsbaserade arbetssättet i regionen är det viktigt att omfatta medledarskap som innebär högre delaktighet för personalen. Genom gemensamma mål och strategier för ledning, chefer och medarbetare, ökar organisationen möjlighet till hög trivsel och god arbetsmiljö.

Regiongemensam plan för kompetensförsörjning Västra Götalandsregionen ligger till grund för prioriterade insatser och aktiviteter för att säkra framtidens kompetensförsörjning. Kompetensförsörjning är även ett delområde i Genomförandeplan 2025–2027 för omställningen av hälso- och sjukvården.

Mål: Västra Götalandsregionen ska vara en ledande och attraktiv arbetsgivare med konkurrenskraftiga löner och ett hälsofrämjande ledarskap som grund

Att värna om befintlig personal är inte bara socialt hållbart utan ger även en ekonomisk vinst. Om regionen på riktigt ska kunna uppnå målet om att bli Sveriges bästa arbetsgivare krävs att vi arbetar mot ett mål, att värna och behålla befintlig personal. Genom detta behåller regionen även kompetens och får färre kostnader kopplade till avgångar och nyanställningar.

Sverigedemokraterna försvarar grunderna i den svenska modellen, där arbetsmarknadens parter genom förhandlingar gör upp om lönenivåer och andra centrala villkor. Därför är vi kritiska till lönesatsningar som sker genom politiska initiativ i regionfullmäktige eller regionstyrelsen. Självklart ska politiken direkt kunna gå in och skjuta till ytterligare medel för till exempel höjda löner eller andra ekonomiska incitament vid behov. Det kan till exempel innebära engångssummor för den som tar ut sin semester senare i avgörande verksamhet under sommarmånaderna om behov föreligger. Eller höjda löner för förbättrad rekryteringsförmåga när en yrkesgrupp eller arbetsplats förlorar medarbetare till konkurrerande arbetsgivare på grund av lönenivån. Det är av värde att vi politiker inte går in och stör avtalsrörelsen i en högre utsträckning.

Arbets tid och återhämtning är avgörande för att klara vårdens kompetensförsörjning. Planering och resursättning av personal underlättas genom ett införande av ett gemensamt schemaplaneringssystem i hela VGR. Förhoppningen är att standardiserade schemalägningsprocesser och en god förutsägbarhet för medarbetaren med möjlighet att påverka sitt schema inom vissa ramar ska leda till ett hållbart arbetsliv. Samtidigt måste planering av personalresurser i högre grad utgå från den produktion som ska uppnås.

När de med särskild kompetens blir färre på arbetsmarknaden är kombitjänster ett sätt att stärka kompetensförsörjningen på flera platser samtidigt. En kombitjänst kan innebära att den medarbetare som är specialist ges möjligheten att arbeta på flera enheter inom och mellan förvaltningar. För att till fullo nyttja potentialen med kombitjänster behöver VGR arbeta med strategier för hur kombitjänster kan gynna verksamheterna optimalt.

Utbildningsuppdraget påverkar produktionskapaciteten och den framtida kompetensförsörjningen. Det är nödvändigt att kunna erbjuda vidareutbildning under arbetstid samt att den som vidareutbildar sig och sedan kommer tillbaka efter studierna inte hamnar på en lägre lönenivå än tidigare anställning. Det berör till exempel vissa sjuksköterskor som väljer att vidareutbilda sig till barnmorska.

Att utbilda personal ska ses som en positiv investering. Genom att investera i befintlig personal kan det på sikt skapa en god ekonomi. En ekonomiskt hållbar situation skapas genom att anställda vill stanna kvar i verksamheten, känner sig trygga och trivs. Vilket i sin tur genererar patienttrygghet när du som patient kan få kontinuerlig vårdkontakt vilket i sin tur ökar vårdkvaliteten och minskar risken för patientskador.

VGR måste säkra utbildning inom de områden där det idag råder kompetensbrist. Samtidigt ska regionen ge medarbetaren som kompetensutvecklare sig en adekvat löneutveckling. I bristyrken, som regionen har svårt att rekrytera nya medarbetare till, vill vi införa en modell med erbjudande om succesiv avskrivning av studielån så länge medarbetaren stannar kvar på arbetsplatsen.

För att få en effektiv organisation som är villig till förändring krävs det att VGR har chefer med goda ledaregenskaper. Chefer i VGR ska ha rätt kompetens och ett bra stöd för att kunna utföra sitt arbete. Regionen måste skapa goda förutsättningar för chefer och ledare, bland annat genom chefsutbildning, stöd av seniora chefer, löpande kompetensutveckling, samt rätt befogenheter och resurser.

Fokusområden inom detta mål:

- Fortsatt arbete med konkurrenskraftiga löner inom ordinarie löneöversyn.
- Stärka möjligheter till alternativ arbetstidsförläggning samt alternativa arbetssätt som exempelvis kombitjänster.
- Utveckla lärmiljöer, handledning och arbetssätt för att skapa förutsättningar för verksamhetsförlagd utbildning för samtliga berörda yrkeskategorier och kompetenser samt säkra tillräckligt antal utbildningsplatser.
- Arbetet med att nå normal för antal medarbetare per chef ska prioriteras och förutsättningar för första linjens chef ska förbättras.

Mål: Medarbetares arbetsmiljö ska förbättras genom satsningar på en hållbar arbetsmiljö och organisatoriska friskfaktorer

Krav och kontrollmodellen som innebär att medarbetarna ska ha hög egenkontroll och rimliga krav i sitt arbete är ett förhållningssätt som ska genomsyra personalens arbetsmiljö. Västra Götalandsregionen ska utveckla friskfaktorer som innebär att skapa förutsättningar för att medarbetare ska kunna arbeta heltid, hålla sig friska och skapa ökad trivsel.

I syfte att behålla medarbetare som annars skulle gått i pension och kunna ta vara på deras kompetens bör regionen se över ett system där personal i bristyrken, som är i eller nära pensionsålder, kan börja växla ner sin arbetstid med bibehållen lön. Introduktion av nya medarbetare är i sig en kostsam process. Att vi dessutom har brist inom vissa yrken bör göra en sådan här modell attraktiv, både ur personalens och regionens perspektiv. Ett annat exempel på nedtrappning i tid för den som besitter särskild kompetens är nedtrappning i tid med nedtrappning i lön men med 100 % pensionsavsättning.

Regionen måste vara kreativ och därför föreslår Sverigedemokraterna en utredning med kostnadsanalys i hur vi får personal i bristyrken som är nära pension att stanna kvar längre i vår verksamhet. Ett sätt kan vara att de får arbeta som handledare till nya medarbetare och att vi därigenom tillvaratar deras seniora kompetens.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet ska fungera väl för såväl medarbetare som ledning. För att säkerställa en personal med god hälsa, både fysisk och psykisk behöver regionen genomföra en bred arbetsmiljöinsats med flertalet åtgärder. Till exempel inom schemaläggning, generös friskvård och medarbetarens delaktighet i verksamhetsplaneringen. Regionen kan bland annat möjliggöra distansarbete hemifrån där det är möjligt.

Alla i regionen ska ha en arbetsplats fri från våld och hot. Idag finns det emellertid ytterligare arbete att göra för att förstärka tryggheten för våra medarbetare. Till exempel förekommer det våld och hot på akutmottagningarna. Det har rapporterats om kriminella uppgörelser i samband med besök på akuten. Trygghetsinsatser kan till exempel innebära att kunna låsa dörrar för att förhindra tillträde av obehöriga. En målsättning bör vara att ge all personal på riskutsatta arbetsplatser möjlighet att erhålla ett eget personlarm samt andra åtgärder som väktartjänster. En annan arbetsplats med högre statistik för våld och hot är psykiatriverksamheten. Här behöver regionen ta fram handlingsplaner för

olika scenarier när våld och hot kan uppstå och bistå personalen med verksamma resurser och åtgärder.

Frånvaro

Sjukfrånvaron bland VGR:s medarbetare är procentuellt sett en av de högsta i landet jämfört med övriga regioner. Vi är långt ifrån våra måltal och enligt statistiken för 2023 var en övervägande andel av de långtidssjukskrivna borta från arbetet på grund av stressrelaterad ohälsa (statistik från Hälsan och arbetslivet). Statistik för 2024 visar inte heller på någon särskild förbättring mellan de två åren. VGR måste utreda orsakerna och se vad vi kan förändra för att få ner sjukfrånvaron på riktigt.

Tabell 3. Sjukfrånvaro VGR, 2023 och 2024 (medel visad i procent), alla personalgrupper i våra förvaltningar (ej bolag). Endast fast- och visstidsanställda redogörs.

Åldersgrupp	Total		Kvinna		Man	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Total	7,2	7,2	8,1	8,0	4,4	4,3
0-29	6,9	6,6	7,5	7,0	5,1	4,9
30-39	6,5	6,5	7,3	7,2	4,2	4,0
40-49	6,7	6,9	7,7	7,9	3,6	3,5
50-59	7,7	7,6	8,5	8,3	4,5	4,4
60+	8,3	8,3	9,1	9,0	5,6	5,8

Statistiken hittar du på VGR:s statistikdatabas

Vi måste göra satsningar på att stärka våra medarbetares hälsa, särskilt då vi vet att både arbetsbelastning och stress är högt förekommande inom många av våra verksamheter. Mycket tyder på ineffektivitet och organisatoriska brister på våra arbetsplatser samt bristande styrning från både politiker och chefer vilket kan skapa en osäkerhet och instabilitet.

Personalutskottet ska ta fram konkreta förslag på möjliga förbättringar för regionens medarbetare i syfte att minska både antalet sjukskrivningar och antalet dagar för sjukskrivning.

Kvinnors hälsa

Som tabellen visar ovan bör kvinnors hälsa uppvärderas och pågående insatser bör tydliggöras. Till exempel vet vi att många kvinnor mår dåligt under klimakteriet och allt fler arbetsplatser, både offentliga och privata, gör insatser för att deras anställda ska må bättre under denna övergångstid i livet. Även regionen kan göra satsningar här, till exempel erbjuda kvinnliga medarbetare utbildning för bättre kännedom om klimakteriet och dess symptom. Även se över flexibla individuella lösningar när det är möjligt, som att arbeta hemifrån, bättre luftkonditionering på arbetsplatsen eller flexibel arbetstid.

Språkrav

Det är av största vikt att patienter förstår och blir förstådda vid kontakt med vården. Inom legitimationsyrken finns ett nationellt språkrav på C1 enligt europeisk skala. Men i Sverige finns det inte ett nationellt test för denna nivå, vilket gör att språkkunskaperna ibland blir bristfälliga även för dessa yrkesgrupper.

Inom övriga yrkesgrupper finns idag inget särskilt språkrav. Därför är det grundläggande att regionen säkerställer att språknivån är på en acceptabel nivå. Det gäller både för redan anställda och vid nyanställningar. Vårdpersonal som har kontakt med patienter får inte vara ett integrationsprojekt utan ska tillgodose patienternas behov. Här ser vi att det går att särskilja kraven, en undersköterska har krav på genomgången gymnasiekurs (SAS 3), medan ett vårdbiträde inte har det kravet och då skulle SAS G vara ett rimligt språkrav. För redan befintlig personal är testning på relevant nivå viktigt för att kunna hjälpa dem att erhålla adekvat språkkunskap.

Fokusområden inom detta mål:

- Använd kompetens rätt genom uppgiftsväxling och prioritering av arbetsuppgifter.
- Förbättra arbetsmiljön genom åtgärder som utgår från evidens.
- Stärk och förbättra språkkunskaperna hos regionens medarbetare som inte har svenska som modersmål.

8. Västra Götalandsregionens ekonomi

VGR har tack vare stora statliga stöd under pandemiåren och flyktingkrisen haft relativt goda ekonomiska resultat. Det gav regionen en förbättrad finansiell kapacitet och möjliggjorde underbalansering av budgeten 2023 och 2024. Behovet av underbalansering orsakades primärt av den tillfälliga och mycket kraftiga ökningen av pensionskostnaderna till följd av den höga inflationen. De budgeterade underskotten hjälptes dock upp med 2,1 miljarder kronor genom goda resultat från regionens finansiella placeringar eftersom 2024 blev ett bra börsår. Under innevarande år, 2025 är ambitionen, nu när pensionskostnaderna minskat drastiskt, att regionen ska återgå till den ordinarie ekonomiska förvaltningen med positiva ekonomiska resultat och en fortsatt förbättrad soliditet. I dagsläget ser den för 2025 år beslutade budgeten, trots att den vid beslutet visade på ett positivt resultat redan efter första tertialet 2025 ut att gå mot underskott. Detta beror framför allt på att sjukhusförvaltningarna fortsatt har stora problem med att få de tilldelade regionbidragen att räcka till. Utöver detta visar regionens placeringar till och med maj på ett underskott med cirka -750 miljoner kronor.

Ekonomisk utblick

De senaste åren har över lag varit ekonomiskt ansträngande för regionerna, både sett till vårdtyngd under pandemin och ekonomin. Pandemin hade, åtminstone kortsiktigt, negativa ekonomiska effekter för många länder, likaså den efterföljande inflationsökningen med tillhörande hantering i form av räntehöjningar. Den tilltagande osäkerheten i Europa innebär att många länder prioriterar resurser till ökade försvarsanslag. Till detta har lagts ökade risker för tullkonflikter och handelskrig med efterföljande osäkerhet om hur den globala ekonomin kommer att utvecklas. Riskerna har vi redan sett förverkligas när det gäller regionens finansiella placeringar men ett handelskrig riskerar även att öka priserna på vissa varor med potentiellt efterföljande inflation och lågkonjunktur som följd.

De ekonomiska förutsättningarna för VGR kommande treårsperiod ser dock något bättre ut än förevarande. Samtidigt som vi preliminärt kan se goda resultat för regionen som helhet har många av verksamheterna fortsatt stora problem, inte minst sjukhusförvaltningarna dras med stora underskott.

Den demografiska utvecklingen ska tas i beaktande vid all planering inför framtiden. Under den kommande planperioden (2026–2028) prognostiseras en ökad tillväxt men därefter förväntas en negativ demografisk förändring. Antalet barn och unga beräknas minska med 200 000 fram till 2033, vilket för kommunerna kan innebära att investeringar skiftas från förskoleplatser till äldreboenden. I regionerna måste större resurser läggas på äldre multisjuka (geriatriska) patienter vilket eventuellt innebära kompetensbrist inom vissa yrkeskategorier.

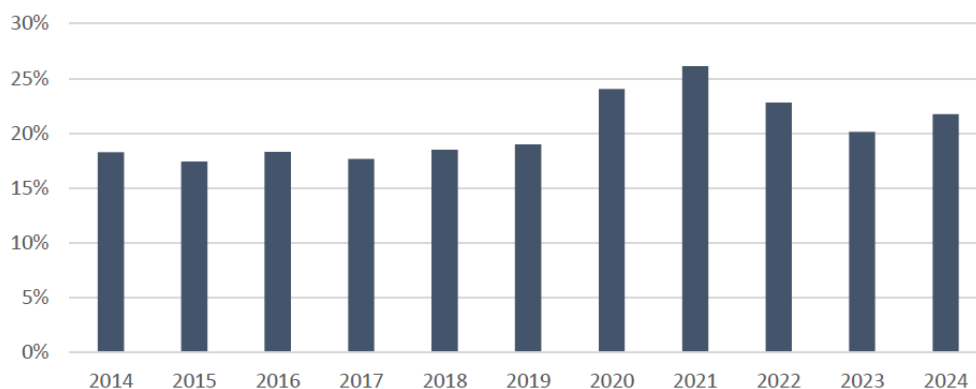
Befolkningsökningen i Västra Götaland förväntas leda till knappt 1 840 000 invånare år 2030. År 2023 var befolkningen cirka 1 770 000, vilket innebär att vi fram till 2030 ökar med ungefär fyra procent till 2030. Den största delen av ökningen fram till 2030 prognostiseras att ske inom de närmsta åren för att sedan avta i takt. Befolkningsökningen förväntas till största del bestå av ett positivt flyttnetto, vilket i sin tur beror på att invandringen beräknas vara större än utvandringen även framöver.

PO-pålägg (personalkostnadspålägg) ökade kraftigt under inflationsåren och innebar ökade pensionskostnader för regionen med cirka 7 miljarder kronor under 2023 och 2024. Även om den största delen av kostnaderna lades centralt fick även förvaltningarna rejält höjda kostnader. Under 2025 minskade pensionskostnaderna med cirka 5,2 miljarder kronor och prognosen för 2026 är en återgång till siffror lägre än 2022. För sjukhusförvaltningarna handlar det om minskade kostnader på över 500 miljoner kronor, något som givetvis kommer att hjälpa till vid hantering av underskotten.

Skatteintäkter och statsbidrag

Den statliga finansieringen utgörs av kommunalekonomisk utjämning, generella statsbidrag (huvudsakligen läkemedelsförmånen) samt riktade statsbidrag. Under perioden 2014–2024 ökade den statliga finansieringen med närmare 9 miljarder kronor, motsvarande en genomsnittlig årlig förändring uppgående till 6,7 procent. Under samma period ökade skatteintäkterna med 19,8 miljarder och verksamhetens intäkter exklusive riktade statsbidrag med 3,9 miljarder kronor, motsvarande en genomsnittlig årlig förändring på 4,6 respektive 3,7 procent. Den högre takten avseende förändring av statlig finansiering har under perioden lett till att denna numera utgör en större andel av de totala intäkterna, från att ha legat på 18,3 procent 2014 till att uppgå till 21,8 procent 2024 (+3,5 procent). Den stora höjningen av statsbidrag under pandemin har fallit tillbaka, men nivån ligger numera något högre än perioden innan pandemin. Staten finansierar alltså större del av regionens verksamheter idag än vad som gjordes 2019 och tidigare.

Figur 2. Andel statlig finansiering 2014–2024 (%)

Demografiutveckling

Som nämnt tidigare i kapitel 2, Hälso- och sjukvård, förändras den demografiska utvecklingen. Vi får färre barn och fler i åldersgruppen 80+. Åldersgruppen 25–60, där åldersklasser som påverkas av minskad förvävsfrekvens till följd av eftergymnasiala studier respektive tidigare lagd pension eller lägre sysselsättningsgrad i slutet av arbetslivet, uppgår ökningen till knappt 0,3 procent per år. Detta är en signifikant förändring jämfört med tidigare och kan komma att påverka både privat sektor och välfärdssektorn. Det kommer krävas omprioriteringar samt förändrade arbetssätt såvida vi inte ska tvingas höja skatten. När andelen äldre ökar markant och vi har en stillastående andel i arbetsför ålder påverkas ekonomin, både för kostnadsutvecklingen och möjligheten till finansiering genom skattemedel.

Den demografiska utvecklingen skapar ett demografiskt tryck som särskilt påverkar hälso- och sjukvården och som vi måste kompensera för. För hälso- och sjukvården under budgetperioden 2026–2028 innebär det demografiska trycket att en kompensation enligt nedan tabell måste göras till Operativa hälso- och sjukvårdsnämnden.

Tabell 4. Demografiskt tryck för hälso- och sjukvården per år 2026–2028

	2026	2027	2028
Demografiskt tryck	0,79 %	0,76 %	0,76 %

Tabell 4. Ett demografiskt tryck beskriver förhållandet mellan en befolknings beroende grupper (barn och äldre) och den arbetande gruppen. Ett högt demografiskt tryck innebär att en större andel av befolkningen är beroende av den arbetande delen, i VGR har vi ett växande demografiskt tryck då den äldre befolkningsgruppen växer samtidigt som den arbetande gruppen i stort sett är oförändrad.

Sverigedemokraternas budgetförslag kompenserar fullt ut för det demografiska trycket till Operativa hälso- och sjukvårdsnämnden.

Kapitalförvaltning

Under 2022 var avkastningen av VGR:s finansiella tillgångar negativ. Pensionsportföljen backade med -11,7 procent vilket innebär en realiserad förlust på -1 290 mnkr.

Ett viktat jämförelseindex landade i stället på -10 procent. En av anledningarna till att VGR gjorde ett sämre resultat är hur finanspolicyn är utformad och vad som prioriteras vid placeringar. Hållbara bolag anges här som en av anledningarna till det sämre resultatet. Sverigedemokraterna menar att VGR:s placeringar inte i för stor utsträckning bör avvika från ett viktat jämförelseindex. Därför bör finanspolicyn revideras för att minska riskerna med placeringar som är politiskt motiverade. Hade utvecklingen följt jämförelseindexet hade förlusten 2022 blivit ungefär 200 mnkr lägre.

Under 2023 låg avkastningarna från placeringarna i linje med viktat jämförelseindex.

Verksamheternas ekonomi och prioriterade utmaningar

Enligt jämförelse mot övriga regioner i Sverige lägger VGR mindre resurser per invånare på sjukvård samtidigt som vi är en av de regioner som lägger mest per invånare på både regional utveckling, kollektivtrafik och kultur. 2012 tangerade vi nästan den genomsnittliga nettokostnaden för hälso- och sjukvård (inklusive läkemedel) per invånare men därefter har beslutade budgetar succesivt nedprioriterat resurser till Hälso-och sjukvården. Dessa resurser har i stället styrts över till Regional utveckling som en politisk prioritering. Sverigedemokraterna menar att nu är det dags att prioritera om och prioritera rätt. Det innebär att vi vill se en växling, där vi omfördelar resurser från övriga verksamheter till förmån för regionens sjukvårdsuppdrag.

Verksamheterna måste få långsiktiga ekonomiska förhållningsregler. Sverigedemokraterna kommer att tilldela verksamheterna ramanslag för de uppdrag som dessa förväntas utföra. Vid utökade uppdrag kommer motsvarande resurser tillföras. Problemet är att vi idag inte vet hur väl de tilldelade resurserna matchar med de uppdrag som förvaltningarna förväntas utföra. Detta är orsakat av regionens budgetprocess där en generell indexuppräknning som sällan har matchat de faktiska kostnadsökningarna historiskt har genomförts.

I syfte att ge framför allt sjukhusförvaltningarna förutsättningar att både utföra sina uppdrag och samtidigt hålla kontroll på sin ekonomi måste vi få vetskap om hur väl uppdrag och resurser matchar.

Till dessa ramanslag kommer en årlig indexuppräknning som följer SKR:s prognos för LPIK ske för VGR:s egen verksamhet. Att ge samma uppdrag som tidigare år utan att räkna upp LPIK med prognostiserat belopp innebär annars att förvaltningarna förväntas utföra samma uppdrag men med färre resurser. Det kan liknas vid ett dolt påbud om effektivisering utan att det uttalas till verksamheten.

För att tydliggöra Sverigedemokraternas långsiktiga förväntningar på förvaltningarna kommer vi konsekvent att ha med ett effektiviseringsbeting som på sikt kommer att ligga på 1,0 procent årligen. För Hälso-och sjukvården lägger vi en något lägre ambition för 2026 med tanke på de rådande underskotten men med en långsiktig nivå på 1 procent. Med införandet av en

effektiviseringsberedning hoppas vi att en kultur som inarbetar effektivitet, vilket inte likställs med besparing utan i stället naturligt implementeras i det löpande arbetet. Effektivisering som verktyg bör inte användas godtyckligt som budgetregulator när det råder kristider utan ses som en naturlig del för omställning och nya sätt att tänka och arbeta.

Index- och demografiuppräknings

Operativa hälso- och sjukvårdsnämnden indexuppräknas med LPIK inkl. läkemedel samt demografiförändringar. Övriga nämnder utom IKN, SFSS samt Logistik uppräknas med LPIK exkl. läkemedel. IKN, SFSS samt Logistik uppräknas enligt planunderlag för perioden.

	2026	2027	2028
LPIK inkl. läkemedel	2,2%	2,3 %	2,6 %
Demografiuppräkning	0,79%	0,76%	0,76%
LPIK exkl. läkemedel	3,1%	2,7%	3,1%

Ett generellt effektiviseringskrav om -1 procent påförs OSN, regional utveckling samt regionstyrelsen.

Hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvårdens kostnader per invånare har tydligt halkat efter de övriga regionerna i riket (se figur 2, sidan 10). Regionens egna siffror pekar på en lägre finansiering jämfört med riket på cirka 5 miljarder kronor. Jämför vi somatiskt vård är skillnaden än större medan vi har bland de högsta regionbidragen i landet till primärvården.

Regional utveckling

Totalt spenderar VGR näst mest pengar per invånare på regional utveckling. Drygt 1 000 kr mer per invånare än snittet bland regionerna i Sverige. Här menar Sverigedemokraterna att vi kan göra rejäla omprioritering genom att dra ner på ambitioner och resurser inom området regional utveckling för att nå målet om en bättre finansierad hälso- och sjukvård.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken måste i större utsträckning bära sina kostnader genom ökade intäkter. Målbilden för självfinansieringsgraden kortsiktigt är 50 procent med en ambition om 55 procent på längre sikt. Med en långsiktig plan för finansiering av kollektivtrafiken kan vi förhindra ett ständigt behov av ökade regionbidrag och i stället prioritera kärnverksamheterna.

Kultur

VGR lägger mest resurser per invånare på kultur jämfört med övriga regioner i Sverige. Självklart är vi måna om de bolag regionen äger, men i övrigt måste vi sänka ambitionsnivån. Vi behöver öka självfinansieringsgraden och prioritera bättre för att succesivt minska regionbidragen till kultursektorn.

Fördelning av regionbidrag och satsningar under perioden

Förändringar i internhandeln

Internhandeln inom Västra Götalandsregionen är en komplex styrmodell som kräver både mycket i administration och kringkostnader. Regionen börjar under 2025 besluta om nya förfaranden och under 2026 så kan vi på riktigt börja se förbättringar i systemet där färre förvaltningar hanterar samma kostnader och utgifter. Några av de verksamheter som förändras redan under 2026 är Digitaliseringsöverenskommelsen, den interna konferensverksamheten samt VGR-akademien.

Digitaliseringsöverenskommelsen (DÖK)

Digitaliseringsöverenskommelsen (DÖK) förändras från och med 2026 till följd av regionens förändringsarbete gällande styrning av internhandeln. Den nya förändringen i styrmodell för DÖK gäller för sjukhusen Regionhälsan, Habilitering och Hälsa. Detta innebär ingen förändring sett till resultatet för regionen utan innebär framför allt en skiftning i ansvar där medel följer med från Operativa hälso- och sjukvårdsnämnden till Regionstyrelsen enligt nedan tabell.

Tabell 5. Växling av kostnader för digitaliseringsöverenskommelsen (MNKR)

	Växlingsbelopp (mnkr)
RS	1 284,587
OSN	-1 284,587
<i>Varav SU</i>	-636,674
<i>Varav NU</i>	-174,436
<i>Varav SÄS</i>	-131,044
<i>Varav SKAS</i>	-146,351
<i>Varav SV</i>	-99,047
<i>Varav Regionhälsan</i>	-65,867
<i>Varav Habilitering och Hälsa</i>	-31,168

Regionbidragsväxlingen avser fasta kostnader för de obligatoriska tjänsterna, det innebär att samtliga kostnader som skulle ingå i DÖK under 2026 växlas och innefattar även kostnadsökning för redan driftsatta tjänster och nya tjänster.

VGR-akademin

I linje med beslutet om minskad internhandel ska regionbidrag gällande VGR-akademin flyttas. Här är det särskilt två delar som berörs, det ena är bidrag som idag ligger på personalutskottet och den andra delen är SÖK-finansierade kostnader.

Tabell 7. Utskiftning av regionbidrag från personalutskottet till styrelsen för fastighet, stöd och service (mnkr).

Del av anslaget i PU	Belopp	Mottagare
VGR Akademin, inkl PLUS program	19,29	FSS
VGR Akademin, från RS (bl.a assesment center)	15,00	FSS

Den SÖK-finansierade delen uppgår till närmre 15,2 mnkr för 2025 varav 0,8 mnkr finansieras av Fastighet, stöd och service. 14,770 mnkr (kvarvarande 14,4 mnkr uppräknat med 2,6 procent index) föreslås växlas från nämnder och styrelser till Fastighet, stöd och service enligt tabell 8.

Tabell 8. Växling av SÖK-finansierade kostnader för VGR-akademin

	Totalt Växlingsbelopp*
FSS	14,770
RS	-0,530
Patientnämnderna	-0,008
Revisorskollegiet	-0,005
OSN	-11,089
KUN	-0,081
MRU	-0,205
Logistik	-0,418
Hälsan och Stressmedicin	-0,044
Moderförvaltningen	-2,390

Varav Folktandvården**	-0,912
Varav Närhälsan**	-1,478

*Växlingsbeloppet inkluderar Lärportalen, Rekryteringscenter samt Utbildningssamordning.

**Hanteras genom ökat avkastningskrav till moderförvaltningen

Konferensverksamheten

Kostnaden för den interna konferensverksamheten ska växlas från nämnder och styrelser till Fastighet, stöd och service som idag har ansvaret. Tabellen nedan är baserad på 2025 års kostnader samt uppräknig med index om 2,6% (LPIK exklusive läkemedel).

Tabell 6. Växling av kostnader för intern konferensverksamhet (mnr)

	Växlingsbelopp
FSS	34,113
RS	-9,342
Patientnämnderna	-0,049
Revisorskollegiet	-0,044
OSN	-16,887
KUN	-0,550
MRU	-0,664
IKN	-0,345
Logistik	-0,402
Hälsan och Stressmedicin	-0,256
Moderförvaltningen	-5,574
Varav Folktandvården*	-2,611
Varav Närhälsan*	-2,963
Summa	0

*Hanteras genom ökat avkastningskrav till moderförvaltningen

Övriga verksamheter

Regiongemensamt

- -100 miljoner kronor för minskad byråkrati och administration.
- -100 miljoner kronor på inköp och upphandling.

Regionstyrelsen tillförs

- 21,5 miljoner kronor för finansiering till införandet av 5G i regionen.

Åter i bruk

Västra Götalandsregionen ska nyttja extern aktör för omhändertagande (sälj och köp) av möbler samt annan berörd inredning.

- -10,7 mnr för att lägga verksamheten i extern regi.

Medarbetare och Personalutskottet

- Regionens förvaltningar ska få full teckning för det centrala avtalets löneökningar.
- Utskiftning av regionbidrag från personalutskottet till OSN, SFSS, Logistik, KUN, MRU och Hälsan och stressmedicin genomförs enligt nedan tabell.

Tabell 9. Utskiftning av regionbidrag från personalutskottet

Del av anslaget	Belopp	Mottagare
Satsningar på löner inom 24/7 för sjuksköterskor	200,00	OSN
Satsning på löner inom 24/7 för undersköterskor	175,00	OSN
Ob-ersättning	525,41	OSN
Jämställda och konkurrenskraftiga löner	765,00	OSN
Gröna Rehab	4,67	Hälsan och stressmedicin
Låglönesatsning	6,44	Logistik
Låglönesatsning	14,07	FSS
Låglönesatsning	3,71	OSN
Låglönesatsning	0,22	KUN
Låglönesatsning	0,43	MRU
	Summa	1694,95
<i>Varav till Operativa hälso- och sjukvårdsnämnden</i>	<i>1669,12</i>	
<i>Varav till Styrelsen för fastighet stöd och service</i>	<i>14,07</i>	
<i>Varav till Styrelsen för logistik</i>	<i>6,44</i>	
<i>Varav till Kulturnämnden</i>	<i>0,22</i>	
<i>Varav till Miljö- och regionutvecklingsnämnden</i>	<i>0,43</i>	
<i>Varav till Hälsan och stressmedicin</i>	<i>4,67</i>	

Operativa hälso- och sjukvårdsnämnden tillförs

- 1 miljard kronor i kökortningssatsning.
- 500 miljoner kronor på att stärka prehospitalet vård.
- 30 miljoner kronor för sänkning av patientavgift för vårdval rehab till 100 kronor samt slopad avgift för asynkron chatt/telefon.
- 122 miljoner kronor under 2026–2027 samt därefter 6,8 miljoner kronor årligen på avgiftsfri vaccination mot HPV för personer till och med 26 års ålder, oavsett kön.
- 30 miljoner kronor för utveckling och implementering av AI inom sjukvården.
- 6 miljoner kronor för avgiftsfri vaccination mot pneumokocker för de över 65 år.
- 12 miljoner kronor för finansiering av läkemedelsleveranser för 2026.

Strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden tillförs

- 300 miljoner kronor över en treårsperiod till förstärkning av arbetet med ordnat överförande.

Patientnämnderna tillförs

- 1 miljon kronor 2026 för utökad antal stödpersoner.

Delregionala nämnderna tillförs

- 10 miljoner kronor via OSN för äskande till varmvattenbassänger i samarbete med berörda kommuner.
- 10 miljoner kronor med syfte att stärka arbetet med folkhälsa.

Förändrad fördelning av regionbidrag till de delregionala nämnderna

Regionbidragsfördelningen till de delregionala nämnderna anpassas i kommande budgetperiod och kommer utöver befolkningsmängd samt samverkansavtalen även anpassas enligt den socioekonomiska fördelningsmodellen Care Need Index (CNI).

Detta innebär följande fördelning samt föreslagen omfördelning av regionbidrag mellan de delregionala nämnderna.

Tabell 10. Regionbidragsförändring mellan de delregionala nämnderna

	DRN G	DRN N	DRN S	DRN V	DRN Ö	Summa
Fördelning enligt CNI	41 %	15 %	13 %	17 %	14 %	100 %
Omfördelning (mnr)	-2,415	-0,357	0,497	7,154	-4,879	0

Utöver förändrad tilldelning av regionbidrag som beskrivs ovan tillförs även de delregionala nämnderna 10 mnr med syfte att stärka arbetet med folkhälsa. Dessa medel fördelas enligt ovan procentuella fördelning mellan de delregionala nämnderna.

Miljö- och regionutvecklingsnämnden tillförs

- 43,5 miljoner kronor för Botaniska trädgårdens permanenta och tillfälliga kostnadsökningar.

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden tillförs

- 984 miljoner kronor under en treårsperiod enligt långtidsprognosen.

Kulturnämnden tillförs

- 5 miljoner kronor till styrelsen för kulturutveckling.
- 5 miljoner för tillskapande av en sökbar kulturarvspott som ska hanteras av styrelsen för kulturutveckling.

Kulturnämndens bidrag till Folkteatern Göteborg upphör.

Tabellverk Regionbidrag

	Budget 2025 Regionbidrag	Budget 2026 Regionbidrag	Plan 2027 Regionbidrag	Plan 2028 Regionbidrag
Hälsa- & sjukvård	53 642,1	56 765,4	57 649,7	58 375,8
Strategisk SN	136,8	241,0	247,5	255,2
Operativ SN	53 351,5	56 355,9	57 229,1	57 942,1
Delregionala nämnderna	153,8	168,5	173,1	178,5
DRN N:a	26,2	28,2	29,0	29,9
DRN S:a	21,0	23,4	24,1	24,8
DRN Ö:a	29,7	27,1	27,9	28,7
DRN V:a	21,9	31,4	32,3	33,3
DRN Gbg	54,9	58,3	59,9	61,8
Regional utveckling	8 615,7	8 411,1	8 731,3	9 165,2
Miljö- och regionutvecklingsnämnden	999,8	887,4	861,5	847,1
Kulturnämnden	1 247,2	1 193,4	1 177,5	1 165,8
Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden	6 368,6	6 330,3	6 692,3	7 152,3
Serviceverksamheter	1 146,2	1 345,7	1 415,3	1 493,6
Styrelsen för fastighet, stöd och service	1 057,3	1 272,3	1 344,5	1 417,2
Styrelsen för logistik	67,5	46,9	43,6	48,3
Nämnd Hälsan & stressmedicin	21,5	26,5	27,2	28,1
Regiongemensamt	7 316,7	6 144,5	6 607,2	7 144,1
Regionfullmäktige	138,6	142,9	146,7	151,3
Regionstyrelsen	3 996,1	3 495,3	3 524,1	3 598,1
Regionstyrelsen	2 068,4	3 256,3	3 318,7	3 388,4
Personalutskottet	1 891,4	201,9	205,3	209,6
Hållbarhetsutskottet	36,3	37,1	0,0	0,0
Revisorskollegiet	28,1	28,9	29,7	30,6
Patientnämnderna	28,4	30,2	29,0	29,9
Arkivnämnden				
Koncernbanken	-302,1	-302,1	-302,1	-302,1
Moderförvaltningen	3 427,6	2 749,4	3 179,8	3 636,3
Summa	70 720,6	72 666,8	74 403,6	76 178,7

Investeringar

Under kommande budgetperiod står VGR inför mycket omfattande och kostsamma investeringar samt satsningar. Dels för att stärka VGR:s förmåga, dels för att leva upp till de krav som finns i lagar, regelverk och statliga överenskommelser. Vi ser också att det kommer krävas både engångsinvesteringar samt långsiktiga investeringar för att nå mål och krav för regionens beredskap för kris och krig. Under uppstarten krävs stora engångssummor som sedan övergår till mer långsiktiga åtaganden (ramhöjande) för underhåll och utveckling av de systemen vi inför.

Prisutvecklingen på varor, materiell och tjänster som ökat kraftigt, kommer att mattas av i och med att inflationen återgår till normala nivåer.

Behovet av investeringar i regionen uppskattas till omkring 100 miljarder kronor för kommande tio-årsperiod. Däremot vore det inte ekonomiskt försvarbart att tillgodose alla önskemål utan prioriteringar måste genomföras för att inte avskrivningskostnaderna ska växa och ta för stor del av kostnadsmassan. I enlighet med Riktlinje för god ekonomisk hushållning föreslås därför investeringsramen fastställas till 58 miljarder kronor för kommande tio-årsperiod. Investeringsramen ska fastslås årligen i budget i regionfullmäktig för möjlighet till revidering.

Investeringsram

Investeringsramen för perioden 2025–2034 fastställs till 58 miljarder kronor.

Pensionsåtagandet

Pensionskostnaderna, framför allt avsättningen till den förmånsbestämda avtalspensionen, påverkas till stor del av inflationen och därav följer stora svängningar mellan åren och att prognoserna är mycket osäkra. Ett nytt pensionsavtal började gälla från och med 1 januari 2023. Avtalets konstruktion innebär att pensionsavsättningen i balansräkningen på sikt kommer fasas ut. I stället kommer ett helt premiebaserat avtal införas successivt och gälla både för nuvarande anställda, som väljer att gå över till det nya avtalet, och för alla nyanställda medarbetare. Avgifterna kommer bli högre men samtidigt kommer det nya avtalet innebära mer förutsägbara kostnader och lägre kostnader för inflationskydd av pensionsskulden.

Pensionsåtagandet på 22,5 miljarder kronor som ligger som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen innebär att VGR:s soliditet och eget kapital är negativt. Under 2024 belastade denna förpliktelse regionens resultat med 1,6 miljarder kronor i kostnader och kommer fortsätta belasta resultatet varje år, men med avtagande kostnad i upp till 30 år. Varje år räknas beloppet dessutom upp med basbelopp och ränteuppräknningar, för 2024 med 1700 mnkr. Att ha en så stor skuld liggandes utanför balansräkningen innebär onekligen att nyckeltalen för bland annat soliditet ser betydligt bättre ut än vad det i realiteten är. Detta ger inte bara en kraftigt missvisande bild av VGR:s ekonomi och ställning, utan kan också medföra svårigheter för regionens invånare att skapa sig en korrekt bild av läget. De politiska beslutsfattarna kan också inledas i villfarelsen att läget ser bättre ut än det faktiskt är och beslut kan således fattas på felaktiga grunder.

Sverigedemokraterna föreslår att en dialog startas i syfte att eventuellt överge blandmodellen och övergå till fullfonderingsmodellen. En sådan övergång skulle, förutom att ge en mer sanningsenlig och transparent bild av verkligheten, innebära prognostiserade kostnadsminskningar för budgetperioden under förutsättning att inflationen håller sig på normal nivå. Det är dock viktigt att inkludera dessa extra kostnadsminskningar i ett utökat resultatmål då utbetalningarna givetvis fortfarande kommer att ske, i annat fall byter vi bara pensionsskuld mot låneskuld.

God ekonomisk hushållning

Arbetet med god ekonomisk hushållning måste ges större utrymme i det dagliga beslutsfattandet om vi inte åter vill riskera att hamna i ett läge med stora underskott. De efterföljande besluten riskerar

annars att bli både kortsiktiga och skadliga, såväl för patienterna som för regionens anställda. Om vi ska ta med oss något från de senaste åren med pandemin, ekonomisk orolighet och krig i närområde är det att regionen behöver rusta sig för framtida kriser. Att tänka långsiktigt är att ta ansvar.

Hållbar ekonomisk utveckling

Enligt kommunallagen ska en regions budget upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. För att uppnå god ekonomisk hushållning på lång sikt räcker dock inte ett resultat på eller precis över noll. Ett överskott behövs exempelvis för inflationsskydd av det egna kapitalet och för att finansiera investeringar och pensionsutbetalningar.

Ekonomiska marginaler behövs också för att möta konjunkturer, hantera oväntade kostnader och genomföra utvecklingsinsatser. En viktig förutsättning för god ekonomisk hushållning är att bygga upp ekonomiska resurser under gynnsamma år för att klara år med sämre ekonomi.

Ekonomisk inriktning för Västra Götalandsregionen

Den övergripande ekonomiska inriktningen är att VGR ska ha en god resultatutveckling och finansiell kapacitet samt präglas av god ekonomisk riskhantering och kontroll.

Ekonomiska överskott är nödvändiga för att bygga upp den finansiella kapaciteten inför kommande år. För att säkra en god resultatutveckling krävs en effektiv hantering av risker och kontroll över den ekonomiska utvecklingen.

Här är budgetföljsamhet och en ändamålsenlig ekonomistyrning viktiga komponenter. Den finansiella kapaciteten är bland annat betydelsefull för att VGR ska kunna betala medarbetarnas framtida pensioner. Ett visst överskott i den löpande driften krävs för att investeringsutgifter inte ska leda till en allt för kraftig skuldsättning.

Eget kapital

Det egna kapitalet bör fortsatt öka i enlighet med målet om ökad soliditet. Det bör endast i undantagsfall nyttjas för att balansera underskott utan säkras av en upparbetad resultatreserv.

Soliditet

VGR:s soliditet exklusive ansvarsförbindelser har minskat från 20 procent 2023, till 16 procent 2024. Detta är endast bättre än fyra av Sveriges 21 regioner där snittet ligger på 23 procent.

Om dessutom ansvarsförbindelser i form av pensioner som ligger utanför balansräkningen tas med medför det en soliditet på -12 procent. Dessa pensionsförbindelser uppgick i årsredovisningen 2023 till drygt 22 miljarder kronor. Ökningen under 2024 uppgick till 434 miljoner kronor. Detta inkluderar pensionsutbetalningar, som minskar beloppet, men också ränte- och uppräkningskostnader på 1707 miljoner kronor som ökar skulden. Ansvarsförbindelserna beräknas vara lösta först om 26 år. En stark soliditet innebär att regionen blir mindre sårbar för ekonomiskt svåra tider samt mindre räntekänsliga. Sverigedemokraterna anser att VGR i arbetet med en god ekonomi på lång sikt ska inkludera ett soliditetsmål i de finansiella målen.

Resultatmål och resultatindikatorer

Ett tydligt resultatmål över en period på exempelvis sex år (konjunkturcykel) möjliggör en större flexibilitet under enskilda budgetår. I syfte att upprätthålla och stärka det egna kapitalet och skydda det mot inflation, klara självfinansiering av investeringar samt framtida pensionsutbetalningar bör därför ett resultatmål införas som finansiellt mål. Med ett långsiktigt mål behöver sämre förutsättningar under enskilda år inte påverka verksamheterna lika kraftigt.

Sverigedemokraterna föreslår att Resultatreserven långsiktigt ska uppgå till 5 procent av summan av skatter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning till senast år 2035.

Självfinansieringsgrad

Med en hög självfinansieringsgrad kan VGR ta ansvar för att framtida generationer inte behöver sättas i skuld för vad dagens generation utför i form av investeringar. Det kan ibland vara befogat att vissa år planera för en lägre självfinansieringsgrad, men över tid bör den ligga på 100 procent. Sverigedemokraterna anser därför att ett självfinansieringsmål bör inkluderas i de finansiella målen.

Nollbasbudget

Nollbasbudgetering skiljer sig från regionens nuvarande process för budgetering genom att budgetarbetet börjar från noll i stället för att utgå ifrån föregående års budget, vilket innebär att en förutsättningslös prövning sker av befintliga verksamheter. Utöver att nollbasbudgetering ger bättre kostnadskontroll och styrning, baseras den även på grundläggande verksamhet som är regionen ålagda av lagar och förordningar. Därefter kan partierna i respektive budgetförslag prioritera vad som utöver detta är av betydelse.

Finansiella mål

- Kassalikviditeten ska överstiga 100 procent.
- Förvaltad pensionskapital ska på sikt täcka det totala pensionsåtagandet.
- Budgetavvikelsen ska understiga en procent.
- Resultatmål om 2 procent av skatter och bidrag över en sexårsperiod.
- Självfinansieringsgraden ska ligga på 100 procent över en sexårsperiod.
- Soliditeten inklusive pensionsförpliktelserna ska vara positiv före 2035.
- Resultatreserven skall uppgå till 5 procent av summan av skatter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning senast år 2035

Ekonomitabeller

Resultaträkning

Resultaträkning (mnkr)	2026	2027	2028
Verksamhetens intäkter, inkl riktade statsbidrag	16 904	17 411	17 933
varav riktade statsbidrag	3 000	3 000	3 000
Verksamhetens kostnader, exkl av- och nedskrivningar	-85 588	-87 490	-88 952
Avskrivningar och nedskrivningar	-3 680	-4 050	-4 400
Verksamhetens nettokostnad	-72 364	-74 129	-75 418
Skatteintäkter	59 658	62 353	65 086
Kommunalekonomisk utjämning inkl generella statsbidrag	13 853	13 517	13 748
varav generella statsbidrag	6 569	6 354	6 577
Finansiella intäkter	304	304	304
Finansiella kostnader	-547	-554	-1 326
ÅRETS RESULTAT	904	1 491	2 393

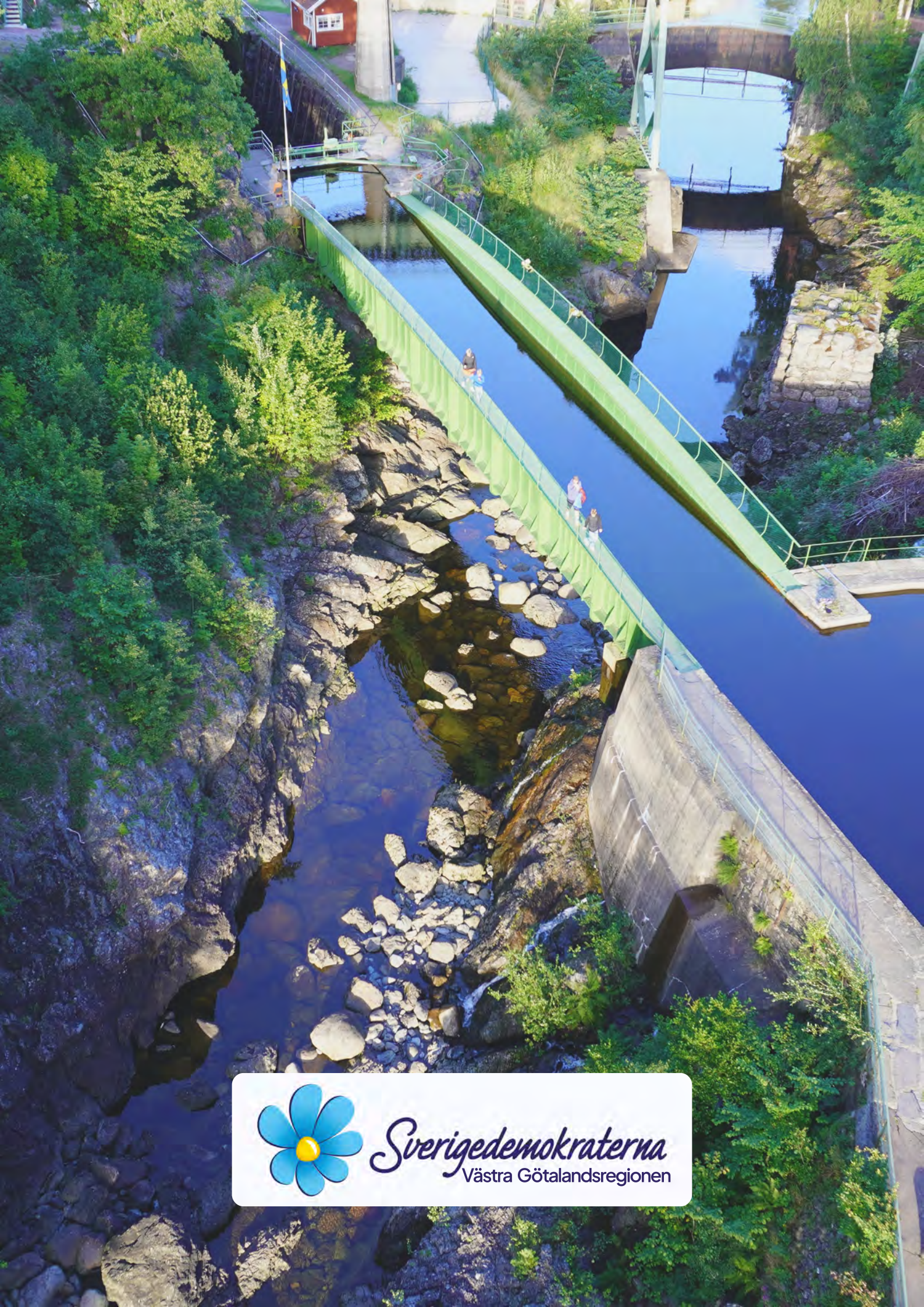
Balansräkning

Balansräkning (mnkr)	2026	2027	2028
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	1 467	1 579	1 555
Byggnader och Mark	27 955	29 530	31 587
Maskiner och inventarier	13 619	16 074	17 743
Finansiella anläggningstillgångar	1 100	1 100	1 120
Summa anläggningstillgångar	44 141	48 283	52 005
Bidrag till infrastruktur	2 270	2 072	1 875
Omsättningstillgångar			
Förråd	900	918	936
Kortfristiga fordringar	7 600	7 700	7 900
Kortfristiga placeringar	22 887	19 832	18 919
Kassa och bank	500	500	500
Summa omsättningstillgångar	31 887	28 950	28 255
SUMMA TILLGÅNGAR	78 298	79 305	82 135
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
Årets resultat	904	1 491	2 393
Övrigt eget kapital	14 458	15 362	16 852
varav resultatutjämningsreserv	82	82	82
Summa eget kapital	15 362	16 852	19 246
Avsättningar			
Avsättning pensioner	39 448	40 390	41 369
Övriga avsättningar	4 700	4 800	4 900
Summa avsättningar	44 148	45 190	46 269
Skulder			
Långfristiga skulder	4 945	4 945	4 945
Kortfristiga skulder	13 843	12 318	11 676
Summa skulder	18 788	17 263	16 621
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	78 298	79 305	82 135

9. Beslutspunkter

1. Regionfullmäktige fastställer regionbidrag till nämnder och styrelser för 2026 i enlighet med föreliggande förslag till budget.
2. Regionfullmäktige fastställer den ekonomiska flerårsplanen för åren 2027 och 2028.
3. Regionfullmäktige fastställer i budgeten angivna mål och fokusområden.
4. Regionfullmäktige fastställer skattesatsen för 2026 till 11:48 öre per skattekrona.
5. Regionfullmäktige fastställer investeringsramen för perioden 2026–2035 till 58 miljarder kronor.
6. Regionstyrelsen bemyndigas att utifrån investeringsramen fastställa investeringsplan.
7. Regionstyrelsen bemyndigas att fatta beslut om tekniska justeringar av regionbidrag till nämnder och styrelser under förutsättning att ärendena inte är av principiell art.
8. Regionstyrelsen bemyndigas att vid behov fastställa andra tidpunkter för uppdrag och detaljbudget.
9. Regionstyrelsen bemyndigas att disponera medel inom koncernbanken och moderförvaltningen i syfte att kunna fullfölja samordningsansvaret och uppgiften om övergripande ansvar för verksamheter i egen regi.
10. Regionstyrelsen bemyndigas att fastställa fastighetsindex.
11. Regionstyrelsen får i uppdrag att besluta om riktlinjer för detaljbudgetarbetet till nämnder och styrelser för 2026–2028 med den av regionfullmäktige fastställda budgeten och flerårsplanen som grund.
12. Operativa hälso- och sjukvårdsnämnden, kulturnämnden, miljö- och regionutvecklingsnämnden och infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden får i uppdrag att omhänderta budgetens mål och fokusområden i de uppdrag som ges till utförarstyrelserna.
13. Operativa hälso- och sjukvårdsnämnden, kulturnämnden, miljö- och regionutvecklingsnämnden och infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden ska senast den 31 oktober 2025 fatta beslut om uppdrag, finansiering med mera till utförarstyrelser för budgetåret 2026 samt planåren 2027 och 2028.
14. Nämnder och styrelser ska senast 28 november 2025 fastställa budget och verksamhetsplan för 2026 samt medellångsiktig inriktning för verksamhet och ekonomi för åren 2027 och 2028 i enlighet med de uppdrag, inriktning och den finansiering som fastställts.
15. Regionstyrelsen, styrelsen för fastighet stöd och service och styrelsen för logistik ska senast den 31 oktober 2025 teckna digitaliseringsöverenskommelser samt fastighet- och serviceöverenskommelser med berörda verksamheter.
16. Styrelsen för Närhälsan och Folkhälsvården ges ett ökat avkastningskrav till moderförvaltningen på 4,44 respektive 3,52 miljoner kronor avseende minskade kostnader för konferensverksamhet och VGR-akademien.
17. Regionstyrelsen ges i uppdrag att stärka ägarstyrningen avseende de tjänster inom digitalisering, konferensverksamhet och VGR-akademien som i detta budgetbeslut finansieras med regionbidrag.

18. Regionstyrelsen får i uppdrag att, inom ramen för sin uppsiktsplikt, följa och granska hur styrelser och nämnder genomför sin budget för 2026 och planer för 2027 och 2028.
19. Regionfullmäktige beslutar att finansieringen av OB-satsningen, som flyttas från personalutskottet till operativa hälso- och sjukvårdsnämnden, från och med 2027 räknas upp med den uppräkningsfaktor som tas fram av operativa hälso- och sjukvårdsnämnden.

Sverigedemokraterna
Västra Götalandsregionen